

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний
університет**

Міжвузівський науково-методичний семінар

**МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД У
ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

Тези доповідей

16 квітня 2015 р.

Київ 2015

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

**УДК 378.147 – 027.63;81’243
ББК Ш1.0**

Міжнародний досвід у викладанні іноземних мов: тези доповідей. –
К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 61 с.

У тезах доповідей міжвузівського науково-методичного семінару для викладачів «Міжнародний досвід у викладанні іноземних мов» розглянуто основні питання, які стосуються новітніх методик й інтерактивних методів викладання іноземних мов в європейських країнах, а також використання різних сучасних інформаційних джерел для професійної підготовки студентів у вищих навчальних закладах.

**УДК 378.147 – 027.63;81’243
ББК Ш1.0**

Редакційна колегія: А.Г. Латигіна, зав. каф. сучасних європейських мов, доц.; К.В. Богатирьова, доц.; Т.В. Ломоносова, викл.

Відповідальний за випуск: К.В. Богатирьова, доц.

Тези друкуються в авторській редакції

© Київський національний торговельно-
економічний університет, 2015

Електронне видання

Міжвузівський науково-методичний семінар

**МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД У ВИКЛАДАННІ
ІНОЗЕМНИХ МОВ**

Тези доповідей

(Київ, 16 квітня 2015 року)

Видавець і виготовлювач
Київський національний торговельно-економічний університет
02156, Київ-156, вул. Кіото, 19
E-mail: knteu@knteu.kiev.ua

Бабинець М. М. Європейське мовне портфоліо як новітній метод у викладанні іноземних мов.....	6
Бєлова В. В. Застосування навчально-пізнавальних стратегій у багатомовній освіті Західної Європи.....	8
Білоус Н. П., Чала Н. М. Warming-ups як засіб активізації навчального процесу в немовному ВНЗ.....	11
Богатирьова К. В. Основні засади комунікативного підходу у вивченні іноземної мови.....	13
Буленок С. М., Коваленко Л. В. Інноваційні методи навчання іноземній мові у ВНЗ.....	15
Галаган В. Я. Психологічні передумови навчання дискусії.....	17
Гнатишена І. М. Методичні передумови організації навчання писемного мовлення студентів.....	20
Гуминська Н. В. Значення комунікативної діяльності в інноваційному викладанні іноземних мов.....	23
Довженко І. В. Викладання англійської мови як іноземної.....	25
Дубініна О. В., Колот Л. А. Використання Google презентацій для створення групових проектів.....	27
Клименко Т. І., Кулаженко О. П. Переклад галузевих директив ЄС у контексті викладання іноземної мови студентам економічних спеціальностей.....	29
Коротун О. О. Самостійна робота як фактор результативності навчання іншомовного професійного мовлення іноземних студентів.....	31
Латигіна А. Г., Шащенко С. Ю. Мовна політика і методика викладання іноземних мов у країнах Європи.....	33
Латигіна Н. А. Культура слухання як умова успішного мовленнєвого спілкування.....	36
Лисак О. Б. Чотири поради викладачам ділової англійської мови.....	38

Ломоносова Т. В.	
Білінгвізм як засіб пізнання рідної мови.....	39
Мойсієнко О. Б., Семідоцька В. А.	
Навчання іншомовних компетенцій на основі тренувальних фірм.....	42
Образ О. Г.	
Чому і як розвивається дидактика сучасних європейських мов? (з досвіду французьких вчених).....	44
Прима В. В.	
Основні аспекти у викладанні іноземних мов.....	46
Рудешко Є. В., Іваненко Г. П.	
Іншомовна комунікативна компетентність студентів як передумова їх професійного розвитку.....	48
Сопілюк Н. М.	
Інтерактивні методи викладання іноземної мови за професійним спрямуванням.....	50
Строкань Н. О.	
Використання рідної мови на заняттях з іноземної.....	52
Фінік Є. О.	
Підготовка до складання FCE шляхом методики Робіна Каллана.....	54
Харюк И. Р.	
Технологии веб 2.0 в процессе обучения иностранного языка...	56
Шкорубська Ю. Є.	
Професійна інформаційно-комунікаційна компетенція викладача іноземної мови.....	59

ЄВРОПЕЙСЬКЕ МОВНЕ ПОРТФОЛІО ЯК НОВІТНИЙ МЕТОД У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Бабинець М. М., кандидат педагогічних наук, доцент УТЕІ КНТЕУ

Розширення міжнародних зв'язків України і поглиблення євроінтеграційних процесів зумовлює підвищення вимог до професійної підготовки фахівців різних галузей. Спрямованість системи освіти на засвоєння знань, яка була традиційною й виправданою ще кілька років тому, уже не відповідає сучасному соціальному замовленню, що вимагає виховання самостійних, ініціативних і відповідальних особистостей, здатних ефективно взаємодіяти під час виконання суспільних, виробничих та економічних завдань.

Фахівці в будь-якій галузі повинні розвивати інтерес до накопичення знань та володіти прийомами самостійної роботи. Прагнути самостійно й творчо оволодівати знаннями, виконувати завдання, що вимагають проявів критичного розуму, уяви, фантазії. Всі ці навички неодмінна умова виникнення глибокого інтересу до навчальних предметів.

В «Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти» сформульовано основні положення сучасного підходу до вивчення іноземних мов, запропоновано єдину методичну термінологію та опис системи рівнів володіння мовами, що вивчаються. Цей документ практично відобразив підсумок багаторічної роботи експертів країн-учасниць Ради Європи, зокрема й представників України, над різними аспектами проблем удосконалення викладання та вивчення іноземних мов.

Розвивати інтерес, підвищувати мотивацію до вивчення іноземних мов покликані системи інтерактивних та особистісно зорієнтованих педагогічних технологій, серед яких метод мовного портфоліо, який створює унікальні передумови для розвитку ключових компетенцій і самостійності студентів у досягненні нового. Використання європейського мовного портфоліо дозволяє зробити процес іншомовного навчання більш прозорим для студентів, допомагаючи їм розвивати здатність до відображення та самооцінювання, таким чином надаючи їм можливість поступово збільшувати свою відповідальність за власне навчання. Основною метою портфоліо є створення мотивації навчальної діяльності, розвиток пізнавальних навичок та об'єктивної самооцінки творчих здібностей, уміння самостійно конструювати свої знання та

орієнтуватися в інформаційному просторі, планувати свою діяльність та формувати організаційні навички.

Європейське мовне портфоліо дає змогу порівняти компетентність студентів щодо рівня володіння іноземною мовою. Таким чином, Європейське мовне порт фоліо - це уніфіковані вимоги до оцінки рівня мовного розвитку та навичок володіння мовою. Це важливо в тому випадку, коли фахівець пропонує свої здібності на міжнародному ринку праці і його рівень володіння мовами оцінюється за єдиною схемою. Для адекватної оцінки знань, навичок та можливостей повинна бути сформована шкала цінностей, певні критерії оцінювання рівня знань, за допомогою яких можливо звірити власні досягнення в різноманітних сферах діяльності.

Основна суть портфоліо це показати все, на що ти здібний. Педагогічна філософія портфоліо передбачає зміщення акценту з того, що студент не знає і не вміє, на те, що він знає і вміє з певної теми, розділу, предмета; інтеграцію кількісних і якісних оцінок; підвищення ролі самооцінки.

Європейське мовне портфоліо (European Language Portfolio) було розроблене й апробоване Відділом мовної політики при Раді Європи в Страсбурзі 1998-2000 рр. Саму ідею було реалізовано в Німеччині, Франції та Швейцарії, після чого вона пройшла успішне випробування в 15 країнах – ленах Ради Європи. В Україні Європейській мовне портфоліо було презентовано у 2003 р.

Портфоліо (від англ. portfolio – портфель, папка) – це папка документів з навчального предмета, як компонента навчальної діяльності студента, який ведеться студентами при педагогічному супроводі викладача.

Поняття «порт фоліо» прийшло із Західної Європи в XV-XVI ст. У епоху Відродження архітектори представляли замовникам готові роботи і нариси своїх будівельних проектів у особливій теці, яку і називали «порт фоліо». Документи, представлені в цій теці, дозволяли скласти враження про професійні якості претендента. Стосовно методики навчання слово портфоліо, як методичний термін вперше прозвучало в США у 80-х роках минулого століття. Пізніше технологія з такою назвою здобула популярність у Канаді, згодом її почали застосовувати в Японії та Європі. Відтак портфоліо охрестили одним з основних трендів (curricularen "Tortrends") сучасної освіти. Метою так званого «американського» портфоліо, а це на основі зібраних і систематизованих найкращих робіт кожного студента, виявити його здібності й таланти, розвивати навички самооцінювання. «Американське портфоліо» вміщує

автобіографічний нарис, історію сім'ї, перелік виняткових подій життя, визначені самим студентом цінності та сформульовані ним самим цілі – і на найближчий час, і на віддалений термін. У портфоліо зафіксовано вияви лідерських якостей студента, не тільки в учбовому закладі, так і поза ним, перелічено виконані суспільно корисні справи, названо досягнення в навчанні.

Аналіз літератури, присвячений застосуванню портфоліо у навчанні, переконливо показує, що в ідеї портфоліо укладені великі можливості для модернізації навчального процесу у вищому навчальному закладі, тобто для вдосконалення процесу навчання в світлі нових вимог, що пред'являються в даний час в освіті. Цінність портфоліо полягає в тому, що навколо нього та у зв'язку з ним може бути збудований такий навчальний процес, який дозволяє розвивати або формувати деякі когнітивно – особистісні якості (компетентності), які висувуються світом, як необхідні кожному фахівцю для активної участі в житті сучасного суспільства.

ЗАСТОСУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ У БАГАТОМОВНІЙ ОСВІТІ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

*Белова В. В., старший викладач кафедри сучасних європейських мов,
КНТЕУ*

Основною рисою сучасної європейської мовної освіти є багатомовність, яка полягає не лише у збільшенні кількості виучуваних мов, а й в урізноманітненні способів опанування ними. Для формування багатомовності школярів у країнах Західної Європи широко застосовуваними є навчально-пізнавальні стратегії. Аналіз наукової літератури з цього питання, зокрема робіт Н. Андерсена (Neil Anderson), Е. Бялисток (Ellen Bialystok), А. Шамо (Anna Chamot), Дж. Рубін (Joan Rubin), Р. Оксфорд (Rebecca Oxford), М. Ерман (Madeline Ehrman), А. Венден (Anita Wenden), свідчить про широку представленість цієї наукової проблеми в дидактичній, психологічній та методичній літературі. Вона знаходиться в центрі уваги дослідників з середини 70-х років ХХ ст., відтоді як отримав розвиток особистісно-зорієнтований підхід до навчання (person centered approach), започаткований американським психологом К. Роджерсом (Carl Ransom Rogers).

Наприкінці ХХ ст. фахівці галузі мовної освіти в Західній Європі розгледіли широкі можливості застосування навчально-

пізнавальних стратегій саме для навчання другої мови і формування багатомовності. Суть проблеми полягає в тому, щоб навчити учнів вчитися, усвідомлювати мету і ставити перед собою завдання, вибирати адекватні засоби, застосовувати різноманітні прийоми, адаптувати їх і вибирати найбільш ефективні, а також здійснювати самоконтроль і регулювати процеси власної навчальної діяльності. «На певному етапі в учнів складається власна філософія вивчення нерідної мови» – з цього приводу зазначають у спільній роботі Л. Венден та Дж. Рубін [5]. Адже, «... чим досвідченіший учень, тим більше стратегій він застосовує, краще й швидше вибирає для виконання завдання найбільш адекватні» – вважає російська дослідниця формування багатомовності А. Щепілова [1, с. 37].

В літературі існує чимало класифікацій навчально-пізнавальних стратегій навчання мов (language learning strategies), представлених авторами М. О'Мейлі (O'Malley et al., 1985), Дж. Рубін (Rubin, 1987), Р. Оксфорд (Oxford, 1990). Вони виділяють такі групи стратегій:

- метакогнітивні – відповідальні за планування, контроль і оцінку учнем власних успіхів у навчанні, об'єднують процеси антиципації (передбачення змісту діяльності, яке підвищує вмотивованість); вибіркової уваги та ідентифікації проблеми, самоуправління та самокорекцію, самооцінку, відповідальність за результат;

- когнітивні – стосуються самого навчання, а саме поведінки й мисленневих операцій з відбору, набуття, організації та інтеграції нових знань. Поділяються на дві групи: стратегії концептуалізації – застосовувані для розуміння й створення поняття (виділення певних ознак, ідентифікація, категоризація за темами, узагальнення, створення висновків) та мнемічні стратегії, які діють на етапі запам'ятовування (застосування контрастивного аналізу та прийомів мнемотехніки, а саме повторення, асоціативного запам'ятовування, класифікація та систематизація, застосування фраз та одиниць у контексті, які розвивають комунікативну компетентність учнів);

- соціоафективні – характеризують емоційні реакції (наполегливість, впевненість у власних силах) під час спроб вирішення навчальних завдань та організацію взаємодії у навчанні з іншими учнями (співробітництво, контроль емоцій) [2, с. 123; 4];

- компенсаторні – прийоми подолання дефіциту мовних засобів чи недостатнього розвитку мовленневих умінь: підбір синонімів, скорочення чи спрощення виразів, перефразування; застосування інтонаційних та пара-лінгвістичних засобів, лексичних одиниць інших мов [1, с. 37; 3, с. 126].

Навчально-пізнавальні технології нині широко застосовувані в європейській багатомовній освіті, зокрема технологіях:

- The Intercomprehension approach (Осмислене навчання кількох мов однієї мовної групи для взаєморозуміння) – розвиток рецептивної багатомовності;

- The CLIL Approach (Інтегроване навчання змісту та мови) – використання нерідної мови як засобу опанування предметного змісту;

- The Propaedeutic approach (Пропедевтичний підхід) – створення ефективної основи для подальшого опанування кількох мов завдяки вивченню мови Esperanto.

Традиційне навчання однієї чи двох іноземних мов нині розглядається як нераціональне й обмежене. Застосовувані в країнах Західної Європи технології багатомовної освіти (рецептивна багатомовність, інтегроване навчання змісту та мови; навчання Есперанто) беруть до обліку індивідуальні потреби учнів, враховують опановані раніше знання, активно спираються на навчально-пізнавальні стратегії.

Список використаних джерел

1. Щепилова А.В. Теория и методика обучения французскому языку как второму иностранному: учеб. Пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности 033200 «Иностранный язык»/ А. В. Щепилова. – М.: Гуманитарный издательский центр ВЛАДОСб 2005. – 245с.
2. Brown H. Douglas Principles of Language Learning and Teaching. Fourth edition. Addison Westley, Longman, Inc., 2000. – 354 p.
3. Ehrman M., Oxford R. Adult Language Learning Styles and Strategies in an Intensive Training Settings / Ehrman Madeline, Oxford Rebecca // Modern Language Journal. – 1990. – №74, Issue 3. – Pp. 311-327.
4. Sewell D.H. The Good Language Learner. Second language Acquisition. – 2003. – November 15. [Електронний ресурс]. – Назва з екрану. Режим доступу: [<http://www.bhamliveq.bham.ac.uk/Documents/college-artslaw/cels/essays/secondlanguage/SewellSL.pdf>]
5. Wenden A., Rubin J. Learner Strategies in language learning / Anita Wenden, Joan Rubin Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall International, 1987 – 168 p.

WARMING-UPS ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В НЕМОВНОМУ ВНЗ

Білоус Н. П., кандидат філологічних наук, доцент кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ,

Чала Н. М., викладач кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ

Розвиток міжнародних зв'язків України, вихід її у європейський простір, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії вимагають радикальних змін у галузі навчання іноземних мов, статус яких у нашій країні постійно зростає.

Іноземна мова, зокрема англійська, є важливим засобом міжкультурного спілкування, вона сприяє вербальному порозумінню громадян різних країн, забезпечує такий рівень їхнього культурного розвитку, який дозволяє вільно орієнтуватися і комфортно почуватися у країні, мова якої вивчається [1].

Таким чином сучасні нормативні матеріали орієнтують викладачів на формування у студентів високого рівня іншомовної комунікативної компетенції. Важливу роль при цьому відіграють нові технології та методи навчання, зокрема інтерактивні вправи та розважальні елементи. Так, популярною вправою є так звана Warming-Up (з англ. «вправи на розігрів»).

Вправи Warm-ups часто недооцінюють та вважають лише ігровим видом діяльності, тоді як вони є надзвичайно корисними для студентів будь-якого віку, фаху, рівня володіння мовою. Починати заняття з розуміння та говоріння іноземною мовою може виявитись складним завданням, тому в нагоді стануть вправи Warm-ups. Вони допомагають студентам зануритись в іноземну мову та сконцентруватись на темі конкретного заняття. Вправи на розминку дозволяють активувати попередньо набуті знання, необхідні для поточного заняття, та дати швидко оцінку навичкам студентів запам'ятовувати новий матеріал [2].

Для максимальної користі від вправ Warm-ups, вони повинні відповідати певним критеріям:

- застосовуватися на початку заняття;
- допомагати студентам розпочати роботу;
- бути короткими (5-10 хвилин);
- зосереджувати увагу студентів;
- бути цікавим та захопливим видом діяльності;
- стосуватися теми заняття [1].

Потрібно пам'ятати, що студенти немовного вузу, опановуючи іноземну мову, спілкуються нею лише на заняттях, а отже, занурення

в іншомовне середовище не повинно бути різким. Саме вправи Warm-up допомагають перейти в так званий «іншомовний режим» поступово. Оскільки студенти думають рідною мовою, то звичайно, вони можуть допускати помилки в іноземній навіть під час нескладних Warm-up вправ, що стосуються пройденого матеріалу, проте викладачеві важливо залишатись лише спостерігачем під час цього виду діяльності і не виправляти помилки. Необхідно, щоб вправи на розігрів допомагали студентам максимально проявити свою творчість та індивідуальність, а виправлення помилок викладачем завадить цьому.

Проаналізувавши наявні на сьогодні здобутки, створено основний перелік таких вправ Warm-ups. Наводимо приклади деяких з них:

1. 20 запитань

Скажіть студентам, що ви зараз думаєте про щось, що відноситься до певної категорії (їжа, наприклад). Студенти мають поставити 20 запитань, щоб з'ясувати, про що саме йде мова.

2. Правда/неправда

У цій грі кожен зі студентів по черзі розповідає новини або цікаві факти (веселі історії). Це може бути правдива інформація або вигадка. Студенти повинні відгадати чи правдивою є історія [3].

3. Категорії

Один студент називає категорію, наприклад МАРКЕТИНГ. Кожен зі студентів повинен назвати одне зі слів, яке пов'язане з цією категорією. Якщо швидкої відповіді немає або вона повторюється, студент вибуває з гри. Гра триває, доки не залишиться один учасник.

4. Актуальні питання

Зіставте список подій, які на даний момент найбільше обговорюються у ЗМІ. Наприклад, питання освіти, охорони здоров'я, політики. Запропонуйте студентам висловити своє відношення до даних тем. Знайдіть тих, хто виступає за певні рішення й їх опонентів. Таким чином створюються передумови для проведення відкритої дискусії.

5. Винахід

Поділіть студентів на групи. Попросіть їх вигадати винахід на майбутнє, який, на їхню думку, може стати корисним. Студенти повинні коротко і цікаво презентувати свій винахід перед усією групою, дати йому назву і не забути про ціну [3].

Таким чином, регулярне застосування Warming-up на заняттях активізує навчальну діяльність, сприяє зростанню зацікавленості до

вивчення іноземної мови, дозволяє повторити та закріпити лексичний і граматичний матеріал, а також набути комунікативних навичок.

Список використаних джерел

1. Бялоус Н. І. Warming-up как средство активизации учебного процесса / Н. І. Бялоус // Иностранные языки в школе. – 2006. . – № 1. – С. 7-9.
2. Трибус Л. П., Овчиннікова К. С. WARMING-UP – Важное составляющее при обучении английскому языку в неязыковых вузах / Л. П. Трибус, К. С. Овчиннікова // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – Тамбов : Грамота, 2011. – № 2 (9). – С. 169-171.
3. <http://4lang.ru/forums/topic/216-warm-up-games-and-activities-podelites-ideiami/>

ОСНОВНІ ЗАСАДИ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Богатирьова К. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри сучасних європейських мов КНТЕУ

Процеси глобалізації та міграції ставлять нові виклики до сучасного фахівця, його професійної та особистісної компетенції, тому сьогодні ефективність освітньої діяльності залежить від ментальних, психологічних, індивідуальних якостей індивіда, мотивації студентів та їх готовності до навчання, вміння швидко адаптуватися у соціумі, реалізовувати на практиці свої професійні здібності, вміння, навички, інтереси, бути мобільними та гнучкими у фаховій реалізації.

Сучасні вимоги до підготовки майбутніх професіоналів потребують від них бути активними учасниками полікультурної комунікації, мати необхідний комунікативний досвід у сферах професійного та ситуативного спілкування, постійного поглиблювати практичні навички володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності, бути конкурентоспроможними й здатними використовувати її для фахового зростання.

Сьогодні зміни в суспільно-політичному, економічному, культурному житті нашої країни зумовлюють потребу в спеціалістах,

котрі володіють іноземною мовою на достатньому рівні й зможуть реалізувати свої здібності для подолання культурних та соціальних бар'єрів, вирішення певних проблем на різних рівнях.

Відомо, що комунікативний підхід посідає провідне місце в рейтингу популярності методик вивчення іноземної мови, адже він спрямований на практику спілкування в реальних умовах. Провідний американський психолог Карл Ренсом Роджерс (1902–1987), теоретик і засновник гуманістичної психології, виокремлював кілька важливих факторів, а саме, міжособистісне розуміння, конгруентність (гармонія між комунікацією, досвідом, розумінням), тенденцію до самоактуалізації, які позитивно впливають на процес комунікації, тобто спілкування.

Комунікативна методика, яка спрямована на можливість спілкування й занурення студента в мовний процес, широко застосовується в освітніх закладах у європейських країнах, Канаді, Австралії, США, Великобританії, тобто її основна мета полягає в тому, щоби навчити студентів вільно говорити англійською мовою, а потім і думати нею, зняти почуття страху, невпевненості, ніяковості перед спілкуванням, вчитися бути уважними до співрозмовника, знати правила етикету, мати бажання постійно самовдосконалюватися, розвивати креативність, вміння мислити аналітично, розширювати світогляд студентів.

Так як іноземна мова наближує ситуацію навчального процесу до реальних умов, що породжує потребу в знаннях, їх практичному застосуванні й забезпечує персональну зацікавленість, перехід від пізнавальної мотивації до професійної, тобто ті студенти, котрі хочуть бути професіоналами у своїй галузі, постійно читають публікації зі своєї тематики, розширюють словниковий запас, що дасть їм змогу легко підтримувати спілкування з іноземними партнерами, колегами. Необхідність вивчати іноземну мову як інструмент у діалозі різних культур спонукає майбутніх фахівців переосмислювати цілі навчання й шукати дієві засоби їх досягнення.

Здатність до самонавчання є однією з найважливіших передумов не тільки успішного оволодіння іноземною мовою, але й формування навичок самостійної діяльності взагалі. Лише готуючи здатну до самонавчання особистість можна зреалізувати модель спеціаліста нового типу, орієнтованого до умов інформаційно-технологічного суспільства та широких міжнародних контактів, котрий має професійну компетентність у своїй галузі.

Отже, основними засадами комунікативного підходу є вмотивованість, формування відповідальності, здатності до

самонавчання, прагнення досягати мети і постійно прогресувати, вміння виражати свої думки таким чином, щоби вони були зрозумілими співрозмовнику.

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ В ВНЗ

*Буленок С. М., старший викладач кафедри сучасних європейських мов
КНТЕУ,*

*Коваленко Л. В., старший викладач кафедри сучасних європейських
мов КНТЕУ*

Навчання іноземним мовам сьогодні неможливо без інноваційної складової.

Змінився статус викладача і того кого навчають, які переходять від схеми викладач – студент до інноваційних технологій.

Завдання викладача іноземній мові в немовному ВНЗ полягає в підготовці спеціаліста, який добре володіє іноземною мовою. Щоб виконати поставлене завдання – навчити студента протягом обмеженого навчальними рамками періоду говорити, розуміти і здобувати інформацію з різних автентичних джерел – можна застосовуючи традиційні і інноваційні методи навчання, спираючись на принципи комунікативного спілкування.

Традиційне навчання іноземній мові в немовному ВНЗ було орієнтоване на читання, розуміння і переклад спеціалізованих текстів, включаючи вивчення граматичних особливостей наукового стилю. Сьогодні акцент перемістився на розвиток умінь і навичок усного мовлення. Усне мовлення включає в себе аудіювання або читання, розуміння і репродуктивне відтворення прослуханого або прочитаного як в усній (діалогічній або монологічній) так і в письмовій формі.

Схема навчання усній мові зі спеціальності будується з врахуванням наступних положень:

- визначення моделей комунікації;
- визначення комунікативних ознак усної мови та засобів їх вираження;
- засобів вираження і відбору моделей для пасивного і активного використання лексики/вокабулери;
- системи вправ, аналізу текстів орієнтованих на комунікацію з спеціальності і розроблення ефективної системи вправ для

тренування автоматизації відібраних структурних лексичних одиниць;

- відбору лексичних і граматичних одиниць, необхідних для розуміння, читання, аудіювання і говоріння;
- використання аудіо- і мультимедійних засобів для здійснення усного мовлення із застосуванням (задач) проблемно-пошукового характеру.

Викладач іноземної мови в немовному ВНЗ повинен враховувати особливості наукових і економічних текстів з спеціальності, а саме, наявність фахової термінології загальнонаукової лексики, специфічної службової лексики, тих або інших складних граматичних конструкцій.

Для реалізації комунікативних можливостей говоріння тексти розрізняють:

- за способами передачі (усний і письмовий);
- за характером викладу (опис, повідомлення, анотація, рецензія);
- за ступенем відношення до спеціальності (дослідницькі-монографії, наукові статті і навчаючі-тести з підручників, довідників та словників).

Починати потрібно з простих описів і характеристик в монологічній формі, а потім використовувати більш складні за структурою і стилем тексти, які допоможуть сформувати у студентів алгоритм репродукції в режимі комунікації:

- викладач/аудіо- і мультимедійні засоби – студент;
- студент – студент.

Навчальний матеріал повинен бути професійно релевантним з урахуванням попередніх знань студентів з мови і спеціальності, мети і виду комунікації, а також рівню/ступеню навчання.

Комунікативно-орієнтовані на усне мовлення вправи повинні включати наступне:

- наявність основного матеріалу або моделі;
- пояснення матеріалу або моделі;
- імітація моделі;
- відтворення моделі різноманітними способами;
- власна комунікація.

Основне – це вміння виділити основну тему проблеми, правильно описати, сформулювати і висловити власні думки.

При розвитку усного мовлення монологічний елемент не поступається діалогічному, тому поступово збільшуючи об'єм

монологічної репліки в діалозі пізніше є за потрібне переходити до чисто монологічних форм – резюме, реферування, анотація.

Таким чином інноваційні технології навчання іноземним мовам в немовному ВНЗ полягають в поєднанні традиційних і інтенсивних методів навчання основаних на функціонально-комунікативній лінгводидактичної моделі мови і розробці цілісної системи навчання мовленнєвому спілкуванню на професійні теми.

Сьогодні комп'ютерні технології охопили всі сфери людської діяльності, тому з'явилась необхідність вдосконалення процесу навчання іноземній мові, оскільки володіння іноземною мовою є одним із факторів, які впливають на конкурентоспроможність молодого фахівця на світовому ринку праці.

Під вдосконаленням процесу навчання розуміють використання інноваційних методів, а саме, впровадження в процес навчання сучасних технологій – комп'ютерних мережевих засобів.

Реалізація впровадження сучасних інноваційних технологій в процес навчання іноземної мови може бути досягнута шляхом використання Інтернет-технологій.

Різноманітність інформаційних ресурсів Інтернету дозволяє студентам виконувати різного роду завдання пошукового і дослідницького характеру.

Крім того, Інтернет надає студентам унікальну можливість візуального спілкування з носіями мови в режимі реального часу, що сприяє правильному сприйняттю живої мови на основі автентичних звуків, міміки і жестикуляції.

Ще одною перевагою використання Інтернету в процесі навчання є перевірка засвоєння студентами пройденого матеріалу за допомогою тестування в режимі реального часу (он-лайн).

Викладач повинен не тільки мотивувати студентів до використання сучасних інноваційних технологій при виконанні деяких завдань, але й активно застосовувати ці технології, постійно підвищуючи свою кваліфікацію.

ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ НАВЧАННЯ ДИСКУСІЇ

Галаган В. Я., старший викладач кафедри сучасних європейських мов КНТЕУ

У сучасному світі володіння іноземною мовою, а точніше мовами – це вже не привілей, а необхідність. Незважаючи на необхідність знання іноземної мови фахівцями різних сфер діяльності

та розуміння її значимості, випускники немовних вузів недостатньо добре володіють нею.

Людина живе у вербалізованому світі, де пізнання дійсності відбувається шляхом репрезентації її фрагментів у мові. Кожний новий етап у розвитку суспільства супроводжується виникненням нових реалій та явищ, що зрештою призводить до вироблення нових поглядів на дійсність. Новий тип світосприйняття потребує нових концептів, виражених у мовній формі, що стає можливим завдяки здатності одиниць номінації безпосередньо відображати динаміку розвитку мови, тобто розкривати свої потенційні можливості в процесі реального використання.

Мета навчання іноземної мови студентів вищих закладів освіти є оволодіння ними комунікативною компетенцією для участі в актах автентичного мовленнєвого спілкування як під час навчання, так і у майбутній професійній діяльності. Одним з ефективних засобів досягнення поставленої мети є навчальна дискусія. Дискусія – це форма полілогічного мовлення, в процесі якого відбувається групове обговорення, творчий обмін думками учасників, які мають різні точки зору щодо певного питання, з метою всебічного зіставлення, порівняння, аналізу та пошуку правильного способу вирішення проблеми.

Навчальний процес повинен бути організованим так, щоб у студентів виникало бажання спілкуватися іноземною мовою. Навчальна мотивація – це особливий вид мотивації, який характеризується складною структурою. Згідно досліджень [1,232] існують фактори здатні впливати на мовленнєву поведінку тих, хто навчається. Це такі фактори як: зняття оцінки і часових обмежень, демократичний стиль спілкування, ситуація вибору, особистісна значущість, продуктивний, творчий вид роботи з урахуванням вікової обумовленості. Необхідно створювати такі ситуації, в яких у студентів виникала б потреба та бажання висловити свою точку зору та відстоювати її. Моделювання умов дискусії у навчальному процесі вигідно відрізняється від ситуацій побутового характеру, дискусія не прив'язана до певних обставин (театр, ресторан), і навчальна аудиторія є тим природним місцем для проведення дискусії. Предмет мовлення представляється у вигляді проблеми, яка має викликати професійний, особистісний інтерес у студентів, враховуючи їх життєвий досвід, розумові здібності і стимулювати їх до висловлення власної точки зору. Мета спілкування має бути не мовною, а практичною, зумовлюватися життєвими потребами.

Для навчання дискусії, особливо важливою є орієнтовно-пошукова фаза, оскільки її основним змістом є механізм внутрішнього оформлення (сукупність таких операцій, як відбір, порівняння, комбінування, структурування). Ця фаза складається з двох рівнів. На першому – семантичному, з довготривалої пам'яті надходять мовні засоби, за допомогою яких створюється своєрідна матриця майбутнього висловлювання – дещо подібне до схеми речення, яке далі буде промовлено, схеми, заповненої не реальними словами, а їх відбитками – інформаційними репрезентантами. На другому рівні – вербально-синтаксичному, в матрицю висловлювання записуються вже відповідні та реальні мовні форми.

Саме на цій фазі оформлення власного висловлювання виникають труднощі під час організації дискусії: студенти мають мотив, бажання висловлюватися, але не знають, як це зробити, та не володіють необхідним лексико-граматичним матеріалом.

Отже, під час навчання дискусії необхідно зупинитися на мовленнєвому продукті студентів, схемі їх майбутнього аргументованого висловлювання. Для навчання цього виду усного мовлення пропонуємо взяти за основу методику навчання письмового аргументованого висловлювання, яка ретельно розробляється як вітчизняними [2, 83], так і закордонними методистами. [3, 64-82]. Структура аргументованого висловлювання складається зі вступу (висувається теза), основної частини (в якій наводиться один або декілька аргументів, підкріплених додатковими фактами, статистикою, авторитетними точками зору) та висновків (підтверджується правомірність чи не правомірність висунутої тези, висловлюється особиста точка зору).

Список використаних джерел

1. Зимняя И.А. Педагогическая психология, Учебник для вузов. Изд. второе. доп., испр. перераб. – М.: Логос, 2001.
2. Квасова О.Г., Пидько Л.В. Навчання аргументованого висловлювання англійської мовою студентів-філологів // Мови у відкритому суспільстві: Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конф. – Чернігів:ВіТ-сервіс, 2005. – С. 85-86.
3. Evans V. Successful Writing – L.: Express Publishing, 1998.

МЕТОДИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ

Гнатишена І. М., кандидат філологічних наук, доцент ЧТЕІ КНТЕУ

Письмо - це один із найскладніших видів людської мовленнєвої діяльності. У рамках взаємозалежного навчання видів мовленнєвої діяльності воно виконує три основні функції: є засобом фіксації досягнень студентів у всіх аспектах навчання, служить джерелом інформації при навчанні читання й виступає як самостійне вміння створення письмових висловлювань.

Проблема розвитку умінь писемного мовлення здавна привертала увагу як вітчизняних [3, с.150-160], так і зарубіжних дослідників [5, р.27-34; 121], які розробляли різні підходи до розв'язання цієї проблеми. Результати цих досліджень складають необхідне теоретичне дидактико-методичне підґрунтя для організації інтерактивного навчання писемного мовлення.

Слід зазначити, що найбільшого поширення набув текстовий підхід (text-based / product approach) до навчання писемного мовлення, який спрямований на кінцевий продукт - модель тексту. Він базується на вивченні студентами організації оригінальних текстів і написання ними власних текстів за зразками шляхом імітації побудови абзаців і структури текстів певного типу або трансформування тексту-моделі, запропонованого викладачем. Текстовий підхід передбачає вивчення різних типів текстів (опис, розповідь, аргументація), особливостей їх побудови й використання мовних засобів виразності [1, с.118-123]. Дослідження показали, що при такому підході лише 15,7% аудиторного часу приділялося суто навчанню писемного мовлення, а більша частина часу була присвячена аналізу вже написаних робіт.

Процесуальний підхід (process approach) розглядає писемну діяльність, як певний завершений цикл, який складається з чотирьох етапів: 1) розробки ідей і збору інформації; 2) написання першої чернетки; 3) редагування; 4) написання кінцевого варіанта тексту [4, с.300-320].

В рамках процесуального підходу можна виділити:

- експресивний підхід (expressive approach або free-writing approach), який спрямований на оволодіння різними евристичними стратегіями для генерації ідей (brainstorming, listing, free writing, clustering);
- когнітивний підхід (cognitive approach), що розглядає письмо, як мовленнєво-розумовий процес і як складну рекурсивну діяльність.

Цей підхід розвивався від написання текстів з урахуванням досвіду автора (writer-based texts), метою якого є написання тексту на задану тему й демонстрація в ньому якомога більшого обсягу своїх знань з теми. Без огляду на те, що хоче знати читач або що йому необхідно знати, до написання текстів, які зорієнтовані саме на адресата (reader-based texts). Модель подібного процесуального письма складається з трьох етапів: планування, написання чернетки і редагування, порядок яких може змінюватися в залежності від завдань й індивідуальних потреб автора;

– соціальний підхід (social approach), який з'явився у 1980 роках. Його прихильники підкреслювали, що для здійснення успішної комунікації необхідна інтеграція адресанта і тексту із читачем, а також співробітництво викладача зі студентами у процесі навчання. Це положення обґрунтовувалося тим, що автори не поодинокі індивідууми, а представники соціуму;

– дискурсивний або жанровий підхід (discourse community approach / genre approach), що також розглядає письмо, як соціальну діяльність, але зосереджується на типах дискурсу й створенні текстів певних жанрів для розв'язання конкретних завдань. Його фундаментальні поняття – реципієнт і жанр [4, с.300-320].

Запропонована в цьому дослідженні методика інтерактивного навчання писемного мовлення побудована на засадах комунікативного і когнітивного підходів і передбачає розвиток продуктивних комунікативних умінь письма та усного мовлення поряд із формуванням аналітичних умінь і розвитком рефлексивного мислення. Інтерактивне навчання дозволяє організувати спілкування і взаємодію партнерів, спрямовані на спільне розв'язання завдань проблемного характеру.

Під інтерактивним навчанням писемного мовлення ми розуміємо організацію спільної групової і самостійної навчальної діяльності студентів, спрямованої на розвиток їхнього індивідуального писемного мовлення і виконання ними різних соціальних ролей / автора, читача-редактора, студента, викладача / у процесі активного взаємонавчання. Студент при самостійному поетапному написанні творчої роботи / від розробки ідей до написання кінцевого варіанту тексту / навчається від викладача, інших студентів групи і розширює мовленнєвий досвід, читаючи, аналізуючи та корегуючи як власні так і чужі тексти.

При інтерактивному навчанні змінюється взаємодія викладача і студента: активність педагога поступається місцем активності студентів, а завданням педагога стає створення умов для прояву їх

ініціативи. Педагог відмовляється від ролі своєрідного фільтра, що пропускає через себе навчальну інформацію і виконує функцію координатора, радника, партнера в роботі студентів, спонукає їх до самостійного пошуку. Учень стає повноправним учасником навчального процесу, його досвід слугує основним джерелом пізнання [2, с. 20-48].

Методологічне обґрунтування інтерактивного навчання писемного мовлення витікає з всебічного аналізу практики навчання писемного мовлення в вищих учбових закладах. Негативна практика перевірки робіт студентів викладачем з виправленням усіх помилок, оцінювання з переважним урахуванням мовних помилок, а не змісту, приводила до формування в студентів певної самооцінки виключно під впливом викладача, який часто виявлявся єдиним, хто був обізнаним із кінцевим продуктом письма. При інтерактивному навчанні на формування самооцінки позитивно впливає постійна навчальна взаємодія з різними партнерами, взаємоперевірка й відгуки інших студентів. Це розширює мовний досвід студентів та сприятливо впливає на їх критичне мислення, стимулює студентів удосконалювати текст, акцентуючи увагу на змісті, логічній структурі, а не тільки на формі, до того, як закінчену роботу буде перевіряти викладач.

Список використаних джерел

1. Калініна Л.В., Самійленко І.В. Навчання творчого письма іноземною мовою у старших класах середньої школи // Іноземні мови. - 2006. - №3-4. - С.118-123.
2. Комунікативні методи та матеріал для викладання англійської мови // Перекл. з англ. мови та адаптація Л.В. Биркун. - Oxford Univ. Press, 1998. - С. 20-48.
3. Махмутов И.А. Современный урок. - М.: Педагогика, 1985. - С.150-160.
4. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / Під. ред.С.Ю. Ніколаєвої та ін. - К.: Ленвіт, 1999. - С.300-320.
5. Magoto J. From the nets: World Wide Web and ESL // CAELL Journal. - 2005. - Vol.5, №4. - P.21 - 26.
6. Pennington M.computer-Aided Pronunciation Pedagogy: Promise, Limitations, Directions // Computer Assisted Language Learning. - 2003. - Vol.12, №5. - P.427 - 440.

ЗНАЧЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ІННОВАЦІЙНОМУ ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Гуминська Н. В., викладач кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ

Важливою складовою демократичного суспільства є орієнтація на гуманістичні цінності світової культури. Держава потребує висококваліфікованих фахівців із знанням іноземної мови, професіоналів, здатних абсорбувати все нове і прогресивне, готових до генерації і запровадження свіжих оригінальних ідей, а також до вигідної участі у міжнародному співробітництві і формуванні нового ставлення до України в Європі і світі.

Сучасний стан міжнародних зв'язків України у різноманітних сферах життєдіяльності, вихід її у європейський та світовий простір, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії потребують певних трансформацій і у сфері освіти як важливого державного інституту, у тому числі й у галузі вивчення іноземних мов. Сьогодні, як ніколи раніше, статус іноземної мови має тенденцію до постійного зростання. Серед світової спільноти вона все ширше набуває ролі засобу міжкультурного спілкування.

Формується характерна тенденція до посилення комунікативної спрямованості навчального процесу, його наближення до реального процесу спілкування. Отже, методичним змістом сучасного заняття з іноземної мови має бути комунікативність.

У процесі навчання за комунікативним методом студенти набувають комунікативної компетенції – здатності користуватись мовою залежно від конкретної ситуації. Найважливішою характеристикою комунікативного підходу є використання автентичних матеріалів, тобто тих, які реально використовуються носіями мови. Для досягнення комунікативної компетенції – комунікативних вмінь, сформованих на основі мовних знань, навичок і вмінь – викладач іноземної мови використовує новітні методи навчання, що поєднують комунікативні та пізнавальні цілі. Інноваційні методи навчання іноземних мов, які базуються на гуманістичному підході, спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створюють передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у вищих навчальних закладах. Основними принципами сучасних методів є: рух від цілого до окремого, орієнтація занять на студента, цілеспрямованість та змістовність

занять, їх спрямованість на досягнення соціальної взаємодії при наявності віри у викладача в успіх своїх учнів, інтеграція мови та засвоєння її за допомогою знань з інших галузей наук.

Інтерактивний метод надає можливість вирішити комунікативно – пізнавальні задачі засобами іншомовного спілкування. Категорію «інтерактивне навчання» можна визначити як: а) взаємодію викладача і студента в процесі спілкування; б) навчання з метою вирішення лінгвістичних і комунікативних завдань. Інтерактивна діяльність включає організацію і розвиток діалогічного мовлення, спрямованих на взаєморозуміння, взаємодію, вирішення проблем, важливих для кожного із учасників навчального процесу.

В системі інтерактивного навчання виділяють такі основні принципи методики співробітництва:

- 1) позитивна взаємозалежність – група досягає успіху за умови гарного виконання завдань кожним студентом;
- 2) індивідуальна відповідальність – працюючи в групі, кожен студент виконує своє завдання, відмінне від інших;
- 3) однакова участь – кожному студенту надається однаковий за обсягом час для ведення бесіди або завершення завдання;
- 4) одночасна взаємодія – коли всі студенти залучені до роботи.

В процесі спілкування студенти навчаються:

- вирішувати складні задачі на основі аналізу обставин і відповідної інформації;
- висловлювати альтернативні думки;
- приймати виважені рішення;
- спілкуватись з різними людьми;
- приймати участь у дискусіях.

Сучасна комунікативна методика пропонує широке впровадження в учбовий процес активних нестандартних методів і форм роботи для кращого свідомого засвоєння матеріалу. Викладач має враховувати той факт, що теми для обговорення не повинні мати обмежений характер. Однією з особливостей інтерактивних форм навчання є те, що вони мотивують студента не лише висловлювати власну точку зору, але й змінювати її під аргументованим впливом партнерів у процесі спілкування.

Таким чином, новітні методи навчання іноземних мов сприяють одноразовому вирішенню проблем комунікативного, пізнавального та виховного характеру: розвивати уміння і навички спілкування, встановити емоційний контакт із студентами, навчити їх працювати в команді, зважати на думки і висловлювання інших.

ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Довженко І. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ

Методи і прийоми до викладання англійської мови як іноземної (TEFL) різноманітні у різних країнах світу. І все ж існують спільні характеристики, відмінні від аналогічних в Україні.

У більшості європейських країн та Америці викладаючи іноземні мови використовують читання автентичних популярних текстів. Протягом першого та другого років навчання в основному опрацьовуються тексти розмовного стилю, тоді як студенти старших курсів мають справу з професійно-направленими текстами. На заняттях застосовують ефективну технологію “multiple-pass technique”, яка полягає в тому, що спочатку викладач читає текст, часто зупиняючись, пояснюючи незнайомі слова і поняття, фонетичні аспекти; повторно ж текст зачитується повністю, не зупиняючись. Теж саме повторюють студенти, виконуючи різноманітні вправи на розуміння прослуханого й прочитаного. Підручники з читання містять різноманітну літературу: поезію, історії, есе, п’єси і т.ін., залежно від того, яка лінгвістична одиниця вивчається.

Широко застосовується так зване “blended learning” – комбінація інтерактивного комп’ютерного навчання з безпосередньою комунікацією викладача зі студентом, що досягається за допомогою віртуального навчального середовища (VLE). Даний метод набув популярності за останні п’ять років. Він базується як на розробках викладачів певної інституції (університету), так і на зовнішніх джерелах відомих розроблених курсів (наприклад Macmillan English Campus). Студенти забезпечуються необхідними матеріалами для ігор та інших видів інтерактивної діяльності, їм пропонуються аудіо вправи, спеціальні граматичні курси і т.д. Ними можна користуватися під час аудиторних занять, вдома або в інтернет-кафе упродовж самостійної роботи.

Дана технологія передбачає можливість здобувати кваліфікацію on-line. Навчальні матеріали структуровані у модулі. Студенти мають пройти один або декілька тестів, вивчаючи модуль. За необхідністю, вони звертаються за консультацією до викладачів електронною поштою. Після успішного закінчення усіх модулів студенту видається сертифікат. Він надходить у електронному вигляді або поштою.

Крім того у країнах ЄС та Америці є популярними нетрадиційні технології навчання при вивченні англійської мови як іноземної. Наведемо деякі принципи таких технологій:

- викладання виключно англійською (це спонукає студентів до спроб англомовної комунікації). Тоді як більшість академічних курсів, застосовують при вивченні іноземної рідну мову студентів, тим самим, позиціонуючи її як штучну;
- граматику вивчається через комунікаційний аспект, на прикладах;
- застосування інтерактивних методів навчання (особливо на перших та других курсах): мовних змагань, тематичних вечорів тощо;
- заохочення й схвалення будь-яких спроб спілкування англійською мовою, найменших досягнень студентів, у той же час вміння правильно виправляти помилки, не ображаючи; більше уваги приділяти прогресу, а не огріхам;
- креативність й доступність викладача. Викладач, який має власну активну методику цікавий для студентів. Такий викладач має бути ближче до студентів, він здатен допомогти подолати мовні труднощі, а не є ефемерним нудним теоретиком.

Проблема мотивації й зацікавлення студентів навчанням існує, як не дивно, і за кордоном. А досвід викладання іноземної мови в інших країнах показав, що академічне навчання гірше сприймається студентами (через те, що однакова програма або курс повторюється з року в рік), ніж нетрадиційне. Креативні викладачі, справжні ентузіасти своєї справи наголошують на тому, що вивчення мови мусить бути цікавим. Отже, цілком погоджуємося з думкою викладача Брістольського університету Harry Wilson: “The most important thing I learned in teaching English, is that learning a language can indeed be fun and not all about grammar, vocabulary, mistakes and feeling stupid”.

У студентів у країнах ЄС та Америці завжди є вибір щодо предметів та викладачів. Обираючи того чи іншого викладача, студент керується власними уподобаннями щодо методики проведення занять, позитивної енергетики, рис характеру тощо.

За кордоном опікуються не лише комфортними умовами проживання іноземних студентів, а й пильно стежать за психологічним емоційним пристосуванням, пропонуючи допомогу психологів. Навчаючи іноземній мові, вводять окремі дисципліни вивчення історії й літератури країни, мова якої вивчається, таким чином, адаптуючи студентів до нового мовного і культурного

середовища. Завдяки цьому стираються не лише мовні бар'єри, а й формується усвідомлення доступності до всього світу як у майбутній кар'єрі так і у житті.

ВИКОРИСТАННЯ GOOGLE ПРЕЗЕНТАЦІЙ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ГРУПОВИХ ПРОЕКТІВ

Дубініна О. В., старший викладач кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ,

Колот Л. А., старший викладач кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ

На сучасному етапі розвитку суспільства, змінах у соціальному та економічному житті України, постає проблема перебудови системи підготовки фахівців для усіх галузей економіки України. Країна потребує висококваліфікованих спеціалістів економічного профілю зі знаннями іноземних мов, які повинні не тільки читати і перекладати фахову літературу, але спілкуватися із зарубіжними партнерами, вести дискусії на професійні та загальні теми, брати участь у конференціях та семінарах, готувати та проводити презентації тощо.

Науково-технічний прогрес визначає характер змін, що відбуваються в системі освіти у вищій школі. У сучасному світі мультимедійні технології стали невід'ємною частиною не тільки нашого повсякденного життя, але й усього освітнього процесу.

Під мультимедійними технологіями розуміють технології інтегрованого представлення всіх видів інформації (зорової, текстової, графічної, відео, звукової) на електронних носіях у цифровому форматі у вигляді електронного документу і відтворення його на комп'ютері або на екрані за допомогою мультимедійного проектора та відповідного обладнання.

Презентація в електронному вигляді – форма об'єднання різних видів інформації в одному мультимедійному документі. Презентацію можливо зробити за допомогою комп'ютерної програми PowerPoint. Ця програма має певний ряд ознак.

1. Інтерактивність – здатність певним чином змінюватись і реагувати на дії користувача, що дозволяє визначати порядок і об'єм інформації, вносити необхідні зміни.
2. Мультимедійність – використання цілого комплексу ефектів для представлення інформації одним технічним засобом.

3. Дискретність – змістовна завершеність окремого слайду або групи слайдів.
4. Доступність технічних засобів навчання – наявність у користувачів навичок роботи з комп'ютером, з програмним пакетом MS Office.
5. Комунікативна спрямованість процесу навчання – можливість об'єднати технічні можливості з безпосереднім спілкуванням студента і викладача.

Сучасні Інтернет-сервіси пропонують багато інструментів, які можуть використовуватись як для групової, так і індивідуальної роботи студентів.

Google Презентація – це зручний інструмент для створення презентацій і спільної роботи над ними, який дозволяє студенту і тим, кого він вибирає у якості співавторів, редагувати файли у реальному режимі зі своїх домашніх комп'ютерів, смартфонів, ноутбуків. Кожний документ, кожену таблицю можна відкрити для спільного читання та редагування і розмістити у мережі як html-документ. Читачі можуть продивлятися документ, але не можуть його редагувати. У процесі роботи над документом можна бачити співавторів, які одночасно працюють над матеріалом. Кожний з них має певний колір, і тому можна побачити, хто які правки зробив. Члени групи можуть заходити до віртуальної презентації, вносити зміни, доопрацьовувати її незалежно один від одного.

Сервіс Google Документи дозволяє коментувати фрагменти тексту. Кожний співавтор може робити свої коментарі. Група може вести переписку і обговорювати роботу, що виконується, безпосередньо у документі, додаючи до інформації свої коментарі. Для викладача є можливість здійснювати моніторинг процесу спільної творчої роботи, і, якщо необхідно, вносити свої правки.

Студентам, які навчаються за напрямом «Туризм», можна запропонувати виконати велику кількість групових творчих робіт, проектів (за допомогою Google Презентації) після вивчення певних лексичних тем. Так, наприклад, після вивчення теми «Транспорт» студенти можуть порівняти транспортні системи різних країн, повітряного транспорту або залізничних мереж. Цікавою творчою роботою є розробка різних турів Україною, як завершення теми «Туристичні дестинації». Виявилось, що під час виконання цієї роботи студенти дізнаються багато нового про свою рідну країну. Саме робота у групі дозволяє розширити діапазон атракцій України, що включаються до презентації. Після вивчення відповідних тем студенти можуть підготувати інформацію про діяльність вітчизняних та зарубіжних туроператорів та туристичних агенцій, готелів,

ресторанів. Студенти можуть створити презентацію-рекламу певної DESTИНАЦІЇ або АТРАКЦІЇ.

Використання сервісу для створення он-лайн-презентацій у середовищі Google покращує якість групової роботи, створює сприятливі умови для спільної діяльності студентів та взаємодії, формує толерантне відношення членів групи один до одного.

ПЕРЕКЛАД ГАЛУЗЕВИХ ДИРЕКТИВ ЄС У КОНТЕКСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

*Клименко Т. І., викладач кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ,
Кулаженко О. П., викладач кафедри сучасних європейських мов,
КНТЕУ*

Сучасний навчальний процес у закладі вищої освіти неможливий без вивчення іноземної мови. Особливо актуальним зазначене питання залишається для економічних спеціальностей, оскільки на сьогоднішній час Україна впевнено обрала шлях євроінтеграції (зокрема в економічній сфері), а випускники українських вищих навчальних закладів економічного профілю розраховують на можливість працевлаштування у країнах ЄС.

Слід відзначити, що, на нашу думку, однією із основних цілей викладання іноземної мови у вищих навчальних закладах повинно стати створення найбільш сприятливих умов для оволодіння студентами лексичним матеріалом, необхідним для ефективної роботи у європейських країнах. Адже ефективна економічна діяльність на міжнародному рівні майже неможлива без подолання мовних бар'єрів.

Таким чином, при роботі зі студентами (особливо старших курсів) економічних спеціальностей доцільно у якості додаткових текстів для самостійного опрацювання (перекладу) використовувати окремі Директиви ЄС чи їх частини. При цьому необхідно особливу увагу приділити відповідності галузевій спрямованості нормативного акту та спеціалізації студента.

Враховуючи зазначене, доцільно під час викладення курсів іноземної мови у якості додаткових неадаптованих джерел для перекладу використовувати акти профільної сфери. Так, для спеціалістів з управління в сфері економічної конкуренції – це акти із

сфер «правил конкуренції» та «державні закупівлі», наприклад Директива Ради №89/665 ЄЕС від 24 грудня 1989 року щодо координації законів, підзаконних актів стосовно застосування процедур нагляду за наданням права на виконання державних поставок та контрактів на публічні роботи тощо.

Студенти, які навчаються за спеціальністю «Страховий менеджмент» мали б змогу подолати мовні бар'єри та долучитися до досвіду європейського страхування, використовуючи Першої Директиви Ради 73/239/ЄЕС від 24 липня 1973 року щодо гармонізації законів та підзаконних актів стосовно започаткування та ведення діяльності прямого страхування іншого ніж страхування життя (First Council Directive 73/239/EEC of 24 July 1973 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to the taking-up and pursuit of the business of direct insurance other than life assurance), Другої Директиви Ради 88/357/ЄЕС від 22 червня 1987 року щодо узгодження законів, підзаконних та адміністративних положень стосовно прямого страхування, іншого, ніж страхування життя, і визначає положення для спрощення ефективного користування свободою надання послуг та про внесення змін до Директиви 73/239/ЄЕС, Третьою Директиви Ради 92/49/ЄЕС від 18 червня 1992 року щодо узгодження законів, підзаконних та адміністративних положень, які стосуються прямого страхування, іншого, ніж страхування життя, та про внесення змін до Директив 73/239/ЄЕС і 88/357/ЄЕС, Директиви Ради 73/240/ЄЕС від 24 липня 1973 року щодо скасування обмежень свободи підприємництва в сфері прямого страхування, іншого, ніж страхування життя (Council Directive 73/240/EEC of 24 July 1973 abolishing restrictions on freedom of establishment in the business of direct insurance other than life assurance), Директива 2009/138/ЄС Європейського парламенту та Ради від 25 листопада 2009 року «Про початок і ведення діяльності у сфері страхування і перестраховування включаючи платоспроможність II» (248. Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) тощо.

Ознайомлюючи студентів із подібними актами ЄС, викладач має сумлінно ставитися до джерела таких текстів. Використання сумнівних видань (включаючи роздруківки з неофіційних сайтів, скорочені та адаптовані варіанти тощо) є неприпустимим, оскільки може сформувати у студента неправильне уявлення стосовно стандартів, вимог та норм ЄС у цій чи іншій сфері. Оптимальним варіантом є використання консолідованої версії акта ЄС, яка

завантажується з офіційного Веб-порталу законодавства Європейського Союзу (<http://eur-lex.europa.eu/>) англійською мовою.

Отже, застосування директив Європейського Союзу в процесі навчання іноземним мовам студентів економічних спеціальностей може стати одним із найбільш цінних засобів вдосконалення комунікативних навичок студентів та, разом з тим, ознайомить студентів із нормативними стандартами ЄС у сфері економічної діяльності.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ФАКТОР РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ НАВЧАННЯ ІНОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Коротун О. О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ

Широкомасштабні зміни, спричинені упровадженням нового закону України «Про вищу освіту» редакції 2014 року, ставить нові акценти на явищі самостійної роботи студентів (далі – СР), у тому числі й іноземних. СР студентів традиційно розглядають як фактор, що сприяє максимальному запам'ятовуванню навчального матеріалу: людина запам'ятовує 10 % з почутого, 50 % з побаченого і 90% із зробленого ним самим [1; 26].

Термін «самостійна робота» став предметом досліджень учених різних країн у галузі психології і педагогіки (С. Рубінштейн, Л. Виготський, І. Зімін, А. Леонтьєв та ін.), методики викладання іноземних мов (М. Бородуліна, І. Зімін, Н. Коряковцева та ін.) і російської або української як іноземних, зокрема (О. Щукін, А. Суригін, В. Тарасенко, Л. Хаткова та ін.).

У педагогічній науці існує тенденція до визначення СР, з одного боку, як системи заходів або умов, які забезпечують управління самостійною діяльністю студента, а з іншого боку – як виду діяльності, що стимулює пізнавальний інтерес особистості, активність, самостійність та є основою для подальшої освіти.

СР також розглядають як один з методів навчальної діяльності, здійснення якої може бути «тільки на основі усвідомлення мети тими, хто навчається, коли навчальне завдання сприймається ними не як імператив, а як те, що має певний особистісний сенс» [3; 56].

У «Хрестоматії по методиці викладання російської мови як іноземної» за редакцією О. Щукіна СР визначається як «одна з

організаційних форм навчання, що відбувається без безпосереднього контакту з викладачем або керується викладачем опосередковано через створені для цієї мети навчальні матеріали» [4; 271].

Поняття сутності СР студентів-іноземців, на нашу думку, доцільно розглядати як синтез кількох напрямів, оскільки СР студентів-іноземців – це багатопланове поняття, що включає в себе форми і методи навчальної діяльності, способи її організації, які складаються з спільної роботи викладача і студента-іноземця. У студентів-іноземців, особливо перших курсів навчання, ще не остаточно сформована стратегія і тактика оволодіння іншомовним професійним мовленням, більше того, іноді не повністю сформовані навички проживання в країні, мова якої вивчається [2; 72]. Ступінь готовності студентів-іноземців до самостійної діяльності визначається:

- наявністю базових навчальних навичок роботи з усіх видів мовленнєвої діяльності, хоча, безумовно, читання і письмо є основними її видами, тому що усне та письмове виконання вправ є основними способами перевірки виконаної СР;
- наявністю навичок перекладу професійних економічних текстів і роботи з різними видами словників (перекладні, тлумачні);
- вмінням працювати з україномовним комп'ютерним програмним забезпеченням, електронними каталогами, он-лайн ресурсами та Інтернетом.

Правильно організована СР сприяє отриманню студентами міцніших і глибших знань. Як показує практика викладання в іноземній аудиторії, види СР великою мірою залежать від контингенту студентів. Так, китайцям, японцям важливо аудіювати, вихідцям з країн арабського світу потрібно розвивати письмову мову більш ніж усну, студентам з країн Латинської Америки необхідно працювати над особливостями вимови.

Список використаних джерел

1. Ляпунова В. Організація Самостійної роботи студентів заочної форми навчання / В. Ляпунова / Рідна школа. – Січень . – 2006 . – С.26 – 28.
2. Рощупкіна О. А. Поняття сутності Самостійної роботи іноземних студентів підготовчого факультету / О. А. Рощупкіна / Освіта Донбасу. Наук. - метод . видання . – № 5-6 (124-125) . – 2007 . – С.69 – 72.
3. Чаузова Л. І. Про деякі проблеми навчання російській мові студентів -іноземців на підготовчому факультеті / Л. І. Чаузова

/Традиції та новації у професійній діяльності викладача російської мови як іноземної : Учеб. Монографія . - За заг. ред. С. А. Хавроніной , Т. М. Балихіной . - М.: РУДН , 2002 . – С.48 – 59 .

4. Хрестоматія по методике преподавания русского языка как иностранного / Л. В. Московкин, А. Н. Щукин // М.: Русский язык. Курсы, 2010. – 552 с.

МОВНА ПОЛІТИКА І МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КРАЇНАХ ЄВРОПИ

*Латигіна А. Г., доцент кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ,
Шашенко С. Ю., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
сучасних європейських мов, КНТЕУ*

У якості основної цілі в області навчання іноземним мовам громадян Європи Європейською радою висувається багатомовність: володіння кожним жителем Європи, як мінімум, двома іноземними мовами (ІМ), однією із яких – активно. Що стосується поширення ІМ в Європі, то, поряд з англійською як *Lingua franca* (міжнародна мова), що є обов'язковою для вивчення у всіх європейських школах у якості першої іноземної, мови, які найбільше вивчаються, є мови розвинутих в економічному відношенні країн: у першу чергу, німецька, за нею слідує французька і італійська. Ці мови і визначають у даний час мовну політику країн як Західної, так і Східної Європи.

На жаль, у Європі відсутні дослідження, пов'язані з потребою тієї або іншої мови в даний час, що враховували б економічні, політичні, соціальні і психологічні моменти.

Чисто емпірично можна визначити економічні чинники засвоєння мови, що дуже однозначно висловив у формулі один із німецьких дипломатів: «Без іноземної мови можна робити покупки, але неможливо продавати».

Дослідження, проведене у ФРН, показало, що для роботи в 80% європейських фірм необхідне знання, як мінімум, двох ІМ, насамперед англійської та французької (у сполучення 25:1). Причому найбільш потребують знань з ІМ мови не стільки фірми, які експортують, скільки фірми, що імпортують.

Можна припустити, що і для нашої країни це будуть та ж англійська, німецька та французька мови. При цьому, як підкреслюється в дослідженнях, знання ІМ необхідно буде не тільки

на рівні експорт-імпорт, але (при утворенні спільних фірм) і на всіх рівнях виробництва – від вахтера до генерального директора.

Яким же способом можна досягти багатомовності у відносно короткі терміни вивчення ІМ в школі?

Як відомо, для продуктивного засвоєння ІМ з метою наступного спілкування на ній потребується досить багато часу. У якості альтернативи пропонується модель рецептивного засвоєння ІМ, при якій кожен з учасників спілкування говорить (пише) на своїй рідній мові, але розуміє свого партнера, також, що говорить (пише) на своїй рідній мові. Для засвоєння ІМ по даній моделі потрібно значно менше часу, аніж для активного його засвоєння.

Дана форма комунікації з успіхом використовується в багатьох регіонах Європи: у скандинавських країнах, Словаччини – Польщі, Білорусії (Україні) – Польщі й ін. Але таким же способом можна вивчити не тільки споріднені мови, але і мови однієї групи: німецька – англійська, французька – іспанська і т.д. Важливою при цьому є навіть не спорідненість, а, як свідчать дослідження при навчанні дорослих ІМ, досвід у засвоєнні хоча б однієї іноземної мови. Розробка моделі рецептивного засвоєння ІМ дозволить досягти багатомовності у відносно короткий термін. Тому раннє навчання ІМ повинно бути використано не для подовження термінів навчання одній мові, а для надання можливості вивчення другої та третьої іноземних мов (а за даними психологів, через 4 роки вивчення однієї ІМ наступає стомлюваність і пропадає інтерес до неї).

У якості другої моделі прискореного навчання ІМ велике поширення в Східній і Західній Європі одержали моделі імерсійного навчання, або моделі двомовних шкіл, при яких немовні предмети викладаються як на рідній, так і на іноземних мовах.

У змісті навчання у всіх підручниках по іноземних мовах чітко простежуються комунікативний підхід. Зміст його, як відомо, полягає в тому, щоб створити для студентів умови, що активізують діяльність спілкування на іноземній мові, а сама ця діяльність робила б у рамках конкретних життєвих ситуацій, із якими учні можуть зустрітися поза школою.

Діяльність спілкування, як також відомо, являє собою рішення різних комунікативних завдань, що включають ціль навчання: повідомити, переконати, заперечити, розпитати і т.д.; партнера по спілкуванню; предмет спілкування (його тему); час і місце спілкування.

Ще один альтернативний метод одержав назву Fremdsprachenwachstum («приріст» в іноземній мові). Він ґрунтується

на психологічному постулаті про те, що кожна людина з народження має здібності до розуміння і засвоєння як рідної, так і іноземної мови. Розвиток цієї здібності проходить через визначені етапи:

- сприйняття (аудитивне або візуальне) і розуміння мови інших людей;
- тривалий мовний контакт;
- творче виробництво мови.

Основне джерело засвоєння іноземної мови перебуває не в розвитку навиків і імітації препарованих текстів підручника, стверджують автори даного методу, а у творчості і розумінні автентичних, природних текстів із якими люди зустрічаються в житті. Тому для розвитку такої здібності необхідно дати студенту можливість якнайбільше сприймати природну неадаптовану мову з усіма властивими їй характеристиками.

Ще один напрямок у вивченні іноземної мови одержав назву *Bikenbihl-Methode* на честь імені його авторки Віри Бикенбиль.

Вивчення іноземної мови за даним методом також включає декілька етапів-кроків.

1 крок – декодування тексту, що перебуває в послівному дешифруванні (декодування) тексту студентами або підношенні їм готового, послівно дешифрованого тексту.

2 крок – активне слухання. Студенти читають декодований на рідну мову текст і одночасно слухають текст на іноземній мові з касети.

Завдяки цьому поняття іноземної і рідної мов з'єднуються між собою в корі головного мозку студентів невідривно й одночасно, а не з визначеним проміжком часу, як при звичайній системі навчання (спочатку вимовляється слово «сьогодні», а за ним впливають переклад "heute"). При цьому виводяться на свідому основу граматико-структурні розходження в мовах, тобто граматичні правила засвоюються наочно без спеціального заучування.

3 крок – пасивне слухання. У той час, коли вдома студенти зайняті чимось іншим, (у транспорті, на прогулянці, прибирання кімнати, читання газет і т.д.) текст, записаний на касету, звучить як тло іншої діяльності. При пасивному слуханні досліджуваний матеріал мимоволі відкладається у визначену пам'ять правої півкулі головного мозку.

4 крок – активна діяльність: аудіювання, говоріння, читання і письмо (у залежності від поставленої цілі навчання) на основі засвоєного в перших трьох кроках тексту.

КУЛЬТУРА СЛУХАННЯ ЯК УМОВА УСПІШНОГО МОВЛЕННЕВОГО СПІЛКУВАННЯ

Латигіна Н. А., доктор політичних наук, професор кафедри філософських та соціальних наук, КНТЕУ

Уміння слухати співрозмовника є необхідним для ефективного мовленнєвого спілкування. Уважне слухання не тільки полегшує сприйняття та розуміння інформації, а й допомагає мовцю відчувати, що він говорить не даремно; сприяє налагодженню міжособистісних стосунків і взаєморозумінню співрозмовників.

Культура слухання – це організація процесу слухання, що забезпечує ефективне сприйняття і розуміння отриманої інформації, дає змогу підтримувати сприятливу атмосферу спілкування; передбачає знання та уміле використання різних стилів і прийомів слухання, розвинуті навички концентрації уваги, емоційного самоконтролю, роботи з інформацією, дотримання етичних норм поведінки.

Згідно з даними досліджень, у процесі спілкування людина в середньому витрачає 42-53% часу на слухання, 16-32% – на говоріння, 15-17% – на читання, 9-14% – на писання. Хоча слухання забирає більше часу, ніж інші види мовленнєвої діяльності, його ефективність зазвичай становить лише 25%, тобто 75% почутої інформації втрачається.

Навичками ефективного слухання володіють не більше 10% людей. Багатьом людям властиві такі недоліки слухання:

- бездумне сприйняття (звукове мовлення є лише фоном для будь-якої діяльності);
- уривчасте сприйняття (інтерпретації підлягають лише окремі частини звукового мовлення);
- вузькість сприйняття (невміння критично проаналізувати зміст повідомлення і встановити зв'язок між ним та фактами дійсності).

Американські дослідники Т. Гембл і М. Гембл запропонували класифікацію «поганих слухачів», виокремивши наступні їх типи:

1. «Псевдослухач», який робить вигляд, що слухає. Він дивиться на мовця, киває головою, вимовляє звуки і репліки типу «хм-м», «угу», «так», проте зовсім не слухає його.
2. «Самозакоханий слухач», який хоче, щоб слухали тільки його, і не має часу та бажання слухати інших, тому постійно перебиває мовця. За результатами дослідження

американського науковця А. Кохна, до такої поведінки більше схильні чоловіки.

3. «Слухач-вигадник», який ніколи не дослуховує мовця до кінця і для компенсації пропущеної або незрозумілої інформації вигадує свою версію.
4. «Слухач-бджола», який слухає тільки те, що є цікавим і важливим для нього особисто. Всю іншу інформацію він пропускає так само, як бджоли в пошуках меду пропускають квіти.
5. «Слухач із берушами», який не сприймає інформації, якщо вона не стосується його безпосередньо. Він може робити вигляд, що зовсім не чує або не розуміє співрозмовника, і дуже швидко забуває отриману інформацію.
6. «Слухач-жало», який тільки і чекає на помилку чи обмовку співрозмовника, щоб причепитися до його слів.

Манера слухання кожної конкретної людини залежить від багатьох чинників: статі, віку, статусу, освіти, характеру, інтересів, умов спілкування.

Ефективність слухання значною мірою детермінується готовністю та бажанням слухати, котрі визначаються комбінацією певних факторів, серед яких:

- ставлення слухача, яке має бути об'єктивним, неупередженим, кооперативним;
- зацікавленість слухача, яка може бути різною і передбачає наявність первинних, вторинних або раптових інтересів;
- мотивація слухача, що передбачає врахування мовцем основних бажань і потреб слухача (наприклад, безпека, комфорт, гроші, авторитет, визнання, кохання тощо);
- емоційний стан слухача, що потребує стримування небажаних почуттів і емоцій.

У процесі слухання розрізняють два аспекти: слух як фізіологічну характеристику і слухання як процес усвідомленої пізнавальної дії, що зумовлює інтерпретацію та розуміння. Наявність слуху ще не означає вміння слухати. Для підвищення ефективності слухання необхідно удосконалювати навички концентрації уваги, емоційного самоконтролю, роботи з інформацією.

Уміння слухати вважають одним із найважливіших показників культури людини. Висока культура слухання потребує значних свідомих зусиль індивіда, оволодіння комплексом знань і вмінь, які потрібно постійно розвивати та оновлювати.

ЧОТИРИ ПОРАДИ ВИКЛАДАЧАМ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Лисак О. Б., викладач кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ

Робота з аутентичними текстами

Я відомо, аутентичний текст, це матеріал, написаний спеціально для носіїв мови, а не для навчальних цілей. Завдяки поширенню Інтернету, англомовних журналів та газет, читання неадаптованих текстів міцно входить у навчальний процес. Аутентичні тексти мотивують та надають цікаву інформацію, але мають певні недоліки, а саме, труднощі у сприйнятті для студентів, значну кількість нових, часто рідко вживаних слів. Стандартні методи опрацювання аутентичних текстів (читання, потім переклад або переклад нових слів) часто займають значний час на занятті і в остаточному результаті призводять до того, що цілісний смисл тексту залишається для студентів не зрозумілим.

Альтернативним варіантом опрацювання аутентичного тексту може бути складання mind maps (асоціативних карт). Складання карт може відбуватися як удома, так і на занятті: в центрі аркуша розташовується назва тексту, навколо якої в колах вписуються основні ідеї текстів, навколо них, в свою чергу, декілька ключових слів або фраз, що передають ці ідеї. Завданням для студентів спочатку є підсумування змісту тексту з використанням асоціативної карти (без тексту), потім, з іншим студентом взагалі без карти.

Обираємо ресурси з аутентичними текстами

В цій частині ми порадимо корисні аутентичні ресурси. Засилля інформації в Інтернеті породжує дуже великий вибір, але це може також стати і складним моментом. Ми хочемо представити вам декілька ресурсів, якими часто користуються викладачі ділової англійської мови:

<http://knowledge.wharton.upenn.edu/> – сайт бізнес школи Wharton, який містить статті з різної тематики: технології, менеджмент, маркетинг, соціальний вплив, фінанси та ін.

<https://www.ted.com/> – цей ресурс містить значну кількість промов з абсолютно різних тем тривалістю від 4-5 хвилин та більше. Плюсом є наявність субтитрів різними мовами, можливості скачати відео.

<http://www.slideshare.net/> – ресурс аналогічний YouTube, з тільки ту можна знайти не відеоролики, а презентації з різноманітних тем. Їх

можна використовувати для тренування навичок презентацій та як приклади для власних презентацій студентів.

<http://www.bloomberg.com/businessweek> – ресурс бізнес-новин.

<http://www.bbc.co.uk/learningenglish/> – даний ресурс містить значну кількість інформації з ділової англійської мови: матеріали для вивчення процесу пошуку роботи, формуванню навичок телефонних розмов, участі у зборах та переговорах, подкасти та багато іншого.

Якщо виконання вправи викликало значні труднощі

Ми думаємо, ця ситуація знайома майже усім вчителям – ви даєте своїм учням вправу і розумієте, що її виконання викликає труднощі у студентів. Або вправа виявилась надто складною, студенти недостатньо підготовлені до її виконання. Що ж робити в такому випадку? Попросіть студентів покласти ручки, навіть якщо вони ще не закінчили. Нехай вони закриють усю вправу листочком паперу, залишаючи видимим лише перше завдання. Дайте їм хвилину подумати над відповіддю, прочитайте речення вголос та зупиніться на тому моменті, де необхідно сказати правильну відповідь. Нехай студенти скажуть її вголос, хтось буде правий, хтось – ні, але це не страшно. Надайте пояснення до цієї відповіді. Пройдіть усі завдання таким чином та вкінці дайте студентам час виконати усю вправу іще раз самостійно.

БІЛІНГВІЗМ ЯК ЗАСІБ ПІЗНАННЯ РІДНОЇ МОВИ

Ломоносова Т. В., викладач кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ

«Мова – це найдорожче добро кожного народу, ота жива схованка людського духу, в яку народ вкладав і своє давнє життя, свої сподіванки, розум, досвід, почування ...» – Панас Мирний. Рідну мову не можна вивчити досконало, її будеш вивчати все життя ... Оскільки вона на стільки багата, різнобарвна і неоднозначна, насичена суто національними ідіомами, фразеологічними одиницями та діалектами, що постійно змінюються, слова набувають нових відтінків значень, набувають вторинної номінації, одні лексичні одиниці входять, інші виходять з активного/ пасивного вжитку. Суспільству ніколи не байдуже, як розвивається мова; вивчення мови, піднесення рівня її культури — важлива складова частина комуністичного виховання.

У немовних ВНЗ рідко проводиться систематичне вивчення рідної мови, практичні заняття з іноземної мови — майже єдина можливість для студентів ознайомитися з загальним мовознавством, а також збагатити свої знання про рідну мову.

Викладач, прищеплюючи студентам фактичні знання, уміння й навички з іноземної мови, повинен поставити перед собою завдання підвищувати культуру мови взагалі.

«Хто не володіє жодною іноземною мовою, той не розуміє нічого в рідній мові», — справедливо писав Й. В. Гете.

Лише тоді, коли ми розмовляємо іноземною мовою, починаємо повніше, яскравіше, витонченіше відчувати рідну мову; відкриваємо в мові, яку знаємо з того часу, як пам'ятаємо себе, нові ресурси: оживають ідіоми, в усій своїй красі виступає синтаксична своєрідність рідної мови. В свою чергу, успішно засвоює іноземну мову та людина, яка добре, осмислено володіє рідною. Американський лінгвіст Г. Дункель писав, що «добрі лінгвістичні навички в рідній мові сприяють успішному засвоєнню іноземної мови».

Студент, який володіє українською та російською мовами, вже має деякі навички перекладу, почуття мови в нього ширше, глибше, завдяки постійному перебуванню в двомовному середовищі. Володіння другою мовою перетворює наявну й у рідній мові, однак, в початковій стадії, можливість висловити те саме поняття різними словесними засобами в універсальну закономірність. На цьому шляху відбувається, за вдалим висловом Л. В. Щерби, звільнення з-під влади символу.

Перша умова у роботі викладача — це вимога точного передавання тексту рідною мовою. Завдання не лише в тому, щоб студент зрозумів текст, але й щоб засоби висловлювання у рідній мові були щонайбагатші та найрізноманітніші.

Необхідно виховувати в студентів любов до слова взагалі, розуміння ваги слова, відповідальність за точність, чіткість та чистоту сказаного.

На сьогодні актуальним питання в Україні залишається білінгвізм, коли російська мова (ще за радянських часів) витісняла з ужитку українську. В такому розуміння — білінгвізм — явище небажане та негативне. Зазвичай, полілінгвальність розглядається як явище позитивне, оскільки з кожною новою, опанованою мовою, відкривається цілий особливий світ нових культурних традицій, що збагачує світогляд, розширює пізнання та сприяє діалогу цивілізацій.

Недаремно мовознавці згадують слова Й.В. Гете: «Скільки мов ти знаєш, стільки разів ти людина».

Любов до слова – це, в першу чергу, любов, шана до словників, цих багатих скарбниць культури народу. Студент має звикнути до роботи не лише з двомовними словниками – він повинен вважати тлумачні словники рідної мови своїми настільними книжками і в аудиторії, і вдома. Це допоможе краще засвоїти особливості нашої мови та дозволить уникнути прикрих білінгвальних помилок на прикладі російсько-української інтерференції:

1. **Акцентологія.** Порухення акцентуальних норм російської мови на зразок вимови в українській: обеспечение, звонит, торты, баловать, новорожденный, квартал, крапива, свекла,

2. **Морфологія.** Нет партизанов (правильно - *нет партизан*), по улицах (*по улицам*), тудою/ сюдою (*тем путем, этим путем*), ихная очередь (*их очередь*), гвоздьми (*гвоздями*).

3. **Фразеологія.** Поможет как мертвому кадило (замість: *поможет как мертвому припарка*). Ищи ветра в поле (замість: *поминай как звали*). Сам не гам и другому не дам (замість: *собака на сене*). Как репьяк пристал (замість: *Пристал как банный лист*).

4. **Синтаксис.** Эта книга научила меня честности, смелости и уважать друзей (замість: *эта книга научила меня честности, смелости и уважению к друзьям*). Я видела это на собственные глаза (замість: *я видела это своими собственными глазами*). Вслед ему послали письмо (замість: *вслед за ним послали письмо*).

Так, на основі багатьох прикладів треба виховувати у студентів усвідомлення того, що кожна мова — це, з одного боку, сукупність типових, тільки їй притаманних, своєрідних ознак, а, з другого, — це є єдність, що має категорії, спільні для багатьох мов. Так поступово з'являтиметься почуття відповідальності за чистоту своєї мови, турботливе та уважне ставлення до слова.

НАВЧАННЯ ІНШОМОВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ НА ОСНОВІ ТРЕНУВАЛЬНИХ ФІРМ

*Мойсієнко О. Б., викладач кафедри сучасних європейських мов,
КНТЕУ,*

*Семідоцька В. А., викладач кафедри сучасних європейських мов,
КНТЕУ*

Основне призначення іноземної мови – сприяти оволодінню студентами уміннями і навичками спілкуватися в усній і письмовій формах відповідно до цілей і соціальних норм мовленнєвої поведінки у типових ситуаціях. Головна мета навчання іноземної мови полягає у формуванні в студентів комунікативної компетенції, базою для якої є комунікативні уміння, сформовані на основі мовних знань і навичок. Розвиток комунікативних умінь неможливий без оволодіння мовними засобами реалізації усного і письмового мовлення. Але лише знання лексичного і граматичного матеріалу недостатньо, необхідні уміння оперувати цим матеріалом. Отже, комунікативні завдання передбачають досягнення конкретної мети, виникнення певного комунікативного наміру і його успішну реалізацію за допомогою спілкування іноземною мовою.

Компетентісно-орієнтоване заняття є однією з центральних тем сучасної методики викладання іноземних мов. Воно принципово впливає як на діяльність та організацію на занятті, так і на навчальну поведінку студента. Компетентісно-орієнтоване заняття стимулює студентів до самостійності у навчанні і соціальній діяльності і до участі у прийнятті рішень. Процес навчання стає більш активним, студенти вчаться долати нові виклики не тільки у процесі навчання, а і в реальному житті.

Ключовою рисою компетентісно-орієнтованого заняття є „Task-Based Language Learning“ – проектно-орієнтовані завдання, максимально наближені до ситуацій реального життя.

Одним із ефективних способів досягнення цих цілей можуть бути тренувальні фірми, які широко використовуються на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням CLIL (Content and Language Integrated Language) в Європейському Союзі. Згідно з інформацією European Practice Enterprises Network, що є одним з найбільших об'єднань тренувальних фірм, в світі є 7500 тренувальних фірм в більш ніж 42 країнах. І хоча для викладання фахових предметів з підприємницької діяльності тренувальні фірми використовуються ще з 17 століття, лише в 2009 році Європейський

союз розпочав проект PELLIC – Practice Enterprise for Language Learning and Intercultural Communication або ж німецькою DaF-Übungsfirma (<http://www.pellic.eu>, <http://cms.europen.info/>). Суттєвий внесок в запровадження практики тренувальних фірм у процес викладання іноземних мов зробили Alexander Kruckenfellner, Jennifer M. Swanda та ін.

Комунікативні мовні компетенції, яких студенти набувають завдяки виконанню завдань в рамках тренувальних фірм наступні:

- мовна (лінгвістична) компетенція, яка забезпечує оволодіння мовним матеріалом з метою використання його в усному і письмовому мовленні;
- соціолінгвістична компетенція, яка забезпечує формування умінь користуватися у процесі спілкування мовленнєвими зразками, особливими правилами мовленнєвої поведінки, характерними для країни, мова якої вивчається;
- прагматична компетенція, яка пов'язана зі знаннями принципів, за якими висловлювання організовуються, структуруються, використовуються для здійснення комунікативних функцій.

Заняття проходять наступним чином. Студенти діляться на групи по 5-6 осіб і створюють свої уявні фірми. Вони обирають назву, основний вид діяльності, юридичну форму, структуру компанії, розподіляють посади і обов'язки і обговорюють інші теоретичні питання, які вже вивчали раніше. Прикладом першого завдання може бути представлення своєї фірми на міжнародній виставці. Як представники фірми студенти проводять презентації, переговори, приймають на роботу нових службовців, телефонують іншим фірмам, пишуть листи і відповідають на них. Слухачами, співрозмовниками і адресатами виступають студенти-представники інших фірм.

Отже, компетентісно-орієнтоване заняття на основі тренувальних фірм має комунікативну спрямованість навчального процесу – його наближення до реального процесу спілкування. Принцип комунікативності передбачає моделювання реального процесу спілкування, в результаті чого студенти вдосконалюють мовленнєві навички та уміння з метою використання іноземної мови як засобу спілкування в майбутній професійній діяльності. Використання тренувальних фірм на заняттях іноземної мови професійного спрямування та ділової іноземної мови відповідає цим критеріям і проводиться згідно з робочою програмою дисциплін «Іноземна мова за професійним спрямуванням» та «Ділова іноземна мова», розробленими і виданими у КНТЕУ.

ЧОМУ І ЯК РОЗВИВАЄТЬСЯ ДИДАКТИКА СУЧАСНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОВ? (З ДОСВІДУ ФРАНЦУЗЬКИХ ВЧЕНИХ)

Образ О.Г., кандидат філологічних наук, доцент кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ

Дидактика іноземних мов перебуває у постійному розвитку, часом шляхом звичайнісінького налагодження (пристосування), часом більш радикальним чином. Звернувшись до новітньої історії, обмежуючись стома останніми роками та викладанням однієї лише французької мови, можна було б підсумувати цю еволюцію чотирма великими віхами і чотирма визначними типами методик: так би мовити «традиційним» метод (не вбачаємо у цій назві нічого зневажливого, йдеться лише про визнання «традиції» у викладанні іноземних мов, структурно – глобальні аудіо – візуальні методи, комунікативний підхід і діяльністний підхід.

Ця безперервна еволюція не є суб'єктивною чи, вона з одного боку пов'язана з суспільним розвитком, з другого з реакціями на попередні течії та спостереженням за тим, що ефективність методики викладання може постійно вдосконалюватися (тут можна говорити про самооцінку), а також з дидактичними підходами, що спираються на процес та досягнення у різних епістимологічних галузях, але які можуть виявитися додатковими для того, щоб розробити системні цілісні підходи. Серед цих галузей і цих параметрів можна навести такі:

- технологічний поступ. Візьмімо діапроектор, магнітофон, інформатику чи інтерактивну дошку, ці інновації мали, або матимуть значний вплив на методи викладання мов;
- зміни суспільного характеру, котрі дали змогу впровадити нові цілі у викладанні іноземних мов, вони подолали шлях від доступу до літератури до комунікативного підходу більш прагматичного, утилітарного;
- еволюція і диверсифікація профілів тих, хто навчається: учні у шкільному середовищі, а також дорослі у професійному середовищі, мігранти, студенти та майбутні студенти ..... Це може на законних підставах привести до думки, що усі без винятку французи орієнтуються на специфічні цілі, і що дає можливість вирізнити цей підхід від французької мови «у професійному контексті»;

- еволюція у поведінці та визначення позиції тих, хто навчається щодо предмету, що викладається, при цьому додаткова вартість навчання має ставати все більш і більш конкретною та формуватися якнайшвидше;
- дослідження у галузі педагогічної науки та прикладної (ужиткової) психології;
- дослідження у галузі когнітивних наук;
- обрання дидактиками теоретичних опцій щодо мовлення та його функцій.

Кілька аксіом для визначення підходів:

1. найстаріші мовці є доказом того, що усі методи виявилися ефективними у час їх молодості та набуття освіти, але варто зазначити, що ті, хто вивчав мову та мовленнєві потреби комунікантів того часу не були такими самими, як нині;
2. якщо деякі методики нині здаються застарілими і можуть викликати посмішку, актуальні та розповсюджені нині методи і методології за кілька десятиріч чи й раніше зазнають такої ж самої долі... Отже, не засуджуймо методистів попередників та не відкидаймо їх здобутки;
3. не бажаючи відчувати ностальгію, чи вдатися до консерватизму, маємо визнати, що новітні методи не є автоматично запорукою успіху. Для того, щоб оцінити їх релевантність, варто враховувати, саму лише результативність застосування та ефективність;
4. варто уникати змішування підручників, що є у користування; рекомендовану методику, котра дійсно впроваджується. Насправді можна застосувати нещодавно розроблені методи, що засновані на сучасних підходах і робити це у спосіб, дуже відмінний від рекомендованого укладачами. Разом з тим, можна бути традиціоналістом в освітньому процесі, користуючись підручниками, розробленими на базі новітніх методичних підходів;
5. місце рідної мови і, чи інших відомих комунікантам мов. Тут також підходи дуже суперечливі: одні надають значне місце рідній мові, зокрема у діяльності, пов'язаній з перекладом та попереднім поясненням рідною мовою, інші просто таки наполягають на забороні вживання рідної мови вважаючи, що учень / студент має поринати у мовленнєве середовище іноземної мови. Вживання рідної мови при вивченні іноземної нині є не лише прийнятним, але й доцільним за умови, що це вписується у певну методику, а не просто полегшує освітянську взаємодію суб'єктів. Тут виникає поняття «лінгвістичної медіації» при опрацюванні підручників і посібників.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Прима В. В., кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ

У наш час нові інформаційні технології інтенсивно впроваджуються в освітній процес. Інтерактивні навчальні програми стали важливим джерелом навчання студентів, і це не дивно, адже рівень комп'ютерної грамотності сучасного випускника ВНЗ є достатньо високим, і сприймаються студентами досить успішно. Поява Інтернету в системі освіти стимулює бажання вчитися, розширює зону індивідуальної активності кожного учня, збільшує швидкість подачі якісного матеріалу в рамках одного заняття. Під час такого навчання, особливий акцент робиться на самостійній, цілеспрямованій діяльності студента у пошуку необхідної інформації з певного предмету, усвідомленню і переробці нових знань.

На сучасному етапі розвитку освіти все гостріше постає необхідність розробки та впровадження оптимальних засобів навчання.

Останніми роками темпи розвитку міжкультурної комунікації різко зросли завдяки використанню різноманітних сучасних підходів та інноваційних тенденцій. Стрімкий розвиток та поширення інноваційно-комунікаційних та інформаційних технологій істотно змінює уявлення про організацію процесу навчання у викладанні іноземних мов. Поряд з використанням традиційних методів навчання широко застосовуються нові, інноваційні форми навчання. Сутність інноваційної діяльності полягає в оновленні педагогічного процесу і самої професійної активності викладачів [3].

Сучасні досягнення в галузі інформаційних технологій надають викладачу змогу використовувати свої власні прикладні програми. Особливої уваги заслуговує питання використання цих програм при вивченні іноземної мови за професійним спрямуванням. Використання цих програм – найбільш доступний спосіб застосування комп'ютера на заняттях. Вони допомагають викладачу провести контроль розуміння мовного матеріалу, що вивчається. Стимулюють мотивацію студентів до навчання, інтерес студентів до пізнання, створюють сприятливі морально-психологічні умови [4].

Використання інформаційних технологій розкриває величезні можливості комп'ютера як засобу навчання. Комп'ютерні навчальні програми мають багато переваг перед традиційними методами навчання. Вони дозволяють тренувати різні види мовної діяльності і

поєднувати їх в різних комбінаціях, допомагають усвідомити мовні явища, сформувати лінгвістичні здібності, створювати комунікативні ситуації, автоматизувати мовні дії, а також забезпечують можливість обліку провідної репрезентативної системи, реалізацію індивідуального підходу і інтенсифікацію самостійної роботи студента [2].

У мультимедійних навчальних програмах з іноземної мови використовуються різні методичні прийоми, що дозволяють проводити ознайомлення, тренування і контроль. Перспективи використання Інтернет-технологій на сьогоднішній день досить широкі. Студенти можуть брати участь у тестуваннях, вікторинах, конкурсах, олімпіадах, що проводяться по мережі Інтернет, листуватися з однолітками з інших країн, брати участь в чатах, відео конференціях і т.д.

Отже, впровадження та поширення у процес навчання та виховання інноваційно-комунікаційних та інформаційних технологій активізують інноваційну діяльність викладачів та змінюють традиційні умови, методи та засоби навчання.

Список використаних джерел

1. Гапон Ю. А. Застосування комп'ютерної техніки на етапі введення нового матеріалу у системі інтенсивного навчання іноземних мов / Ю. А. Гапон // Іноземні мови. – К., 2000.
2. Копил І. До проблеми застосування сучасних інформаційних технологій при вивченні іноземних мов / Зб. наукових праць. – КНЛУ, 2005.
3. Угольков В. В. Компьютерные технологии как средство обучения иностранным языкам в вузе [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www-center.univer.kharkov.ua>.
4. Шклярчук Г. О. Інтенсифікація навчання іноземної мови з використанням комп'ютерних технологій / Г. О. Шклярчук // Англійська мова та література. – К., 2011.

ІНШОМОВНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЯК ПЕРЕДУМАВА ЇХ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Рудешко Є. В., старший викладач кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ,

Іваненко Г. П., викладач кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ

Інтеграційні процеси вимагають від сучасного фахівця не тільки професійних знань, а й володіння іноземною мовою як засобом професійної комунікації для повноцінного обміну науковою інформацією, ознайомлення з новими технологіями та ділового спілкування.

Останніми роками широко аналізуються вимоги до професійних компетенцій сучасних фахівців у різних сферах діяльності, особливо у зв'язку з приєднанням до Болонського процесу. Тому на вищу школу покладається важливе завдання – підготувати компетентнісного фахівця. Відповідно до цього, постає потреба у розумінні ролі, структури та функцій іншомовної комунікативної компетентності.

Іншомовна комунікативна компетентність є інтегральною характеристикою професійної діяльності фахівця і забезпечує компетентне професійне спілкування мовою в умовах міжнародної комунікації.

Оволодіння іншомовною компетентністю передбачає сформованість комунікативних умінь у чотирьох основних видах мовленнєвої діяльності (говоріння, аудіювання, читання, письмо), наявність мовних знань (фонетичних, граматичних, лексичних) та навичок оперування ними.

Вагому роль у формуванні іншомовної комунікативної компетентності мають комунікативні методики вивчення іноземної мови. У навчальному процесі велика увага приділяється інноваційним технологіям навчання, активним та інтерактивним методам.

Інтерактивне навчання дозволяє різко збільшити відсоток засвоєння матеріалу, оскільки впливає не лише на свідомість студентів, а й на його почуття, волю.

З метою формування комунікативної компетентності студентів доречно проводити дискусії, створювати проблемні ситуації, проводити письмові роботи у формі есе, використовувати метод «мозковий шторм (brain storm)», обмін думками (think-pair-share), парні інтерв'ю (pair interviews), ситуативне мовлення (імітаційні та рольові ігри), читання зигзагом (jigsaw reading).

Інноваційні методи навчання іноземних мов створюють передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у вищих навчальних закладах.

Серед основних принципів сучасних методів можна назвати наступні: рух від цілого до окремого, орієнтація занять на окремого студента, цілеспрямованість та змістовність занять, інтеграція мови та засвоєння її за допомогою знань з інших галузей наук. В умовах професійно-орієнтованого навчання застосовують такі методи інтерактивного навчання: ділові ігри, дискусії, конференції, диспути, що імітують проблемні ситуації, притаманні реальній професійній діяльності фахівця. Професійно-орієнтований підхід до формування іншомовної професійної компетенції студентів пов'язаний з використанням особистісно-діяльнісного підходу, основою якого є особистісно-орієнтована діяльність. Такий підхід ґрунтується на положенні, що особистість формується у діяльності та спілкуванні з іншими людьми. Іноземна мова стає складовою вивчення самої спеціальності, розвитку професійних інтересів та готовності студентів використовувати здобуті знання в професійній сфері.

В умовах зміни змісту освіти важлива роль у навчальному-виховного процесі надається інформаційно-комунікативним технологіям. Інформаційні технології є частиною інноваційних технологій навчання іноземної мови. Комплексне використання інформаційних технологій у навчальному процесі сприяє динамічності, інтенсифікації процесу навчання, забезпечує його диференціацію з урахуванням індивідуальних особливостей студентів, дає можливість у вигляді наочних образів представити складну іншомовну інформацію, відкриває доступ до нових джерел інформації. Створення спеціальних програм для формування у студентів мовної компетенції у межах професійного спрямування, використання мережі Інтернет у навчальному процесі, розробка проектів, презентацій з використанням Інтернету та комп'ютерних технологій допомагає мотивувати і зацікавлювати студентів у вивченні іноземної мови. Поряд з комп'ютерними програмами можна також використовувати електронні підручники, словники, що допомагає активізувати вивчення лексики, сприяє ефективному самонавчанню. Інформаційні навчальні технології дають студентам можливість працювати в інтерактивному фаховому середовищі, регулювати підбір програм за допомогою навчальних сайтів, які містять матеріал, розподілений за рівнями складності. Це сприяє підвищенню ефективності організації самостійної роботи студентів та здійснювати якісний контроль виконання ними тестових завдань.

Інноваційні технології навчання, інтенсифікуючи процес здобуття знань, модернізуючи форми проведення занять, надають нові можливості для формування професійних та лінгвістичних навичок, дозволяють реалізувати інтерактивні методи навчання.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Сопилюк Н.М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри сучасних європейських мов, ЧТЕІ

Підвищення ефективності навчання безпосередньо залежить від доцільності добору та використання різноманітних, найбільш адекватних конкретній темі методів навчання, а також від активізації всього навчального процесу. Під поняттям «методи навчання» розуміють упорядковані способи взаємопов'язаної діяльності вчителя й учнів, спрямовані на вирішення навчально-виховних завдань.

У процесі навчання іноземної мови доцільно використовувати, в першу чергу, ті методи, які стимулюють до активної, творчої та продуктивної праці й, водночас, мотивують пізнавальну діяльність.

Таким вимогам найбільш відповідають інтерактивні методи навчання. Інтерактивне навчання – це навчання в режимі діалогу, під час якого відбувається взаємодія учасників педагогічного процесу з метою вирішення окремих завдань. Інтерактивне навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації.

У світовій методичній скарбниці викладачів іноземної мови є великий набір інтерактивних форм роботи, які можна застосовувати на різних етапах викладання іноземної мови. Так, проаналізувавши інтерактивні методи викладання французької мови на сайті Le POINT du LFE (див. <http://www.lepointdufle.net/ideespourlaclasse.htm>), ми виокремили п'ять різновидів роботи, які можна адаптувати до викладання іноземної мови за професійним спрямуванням.

1. Парафрази (paraphrase d'abord!). Таку форму інтерактивної діяльності можна застосовувати із студентами спеціальності «Маркетинг». Викладач ставить перед студентами завдання підготувати текст реклами нової продукції. Учасники навчального процесу розміщуються колом і по черзі формулюють текст реклами

протягом однієї хвилини. Суть вправи полягає в тому, що кожний наступний учасник перефразовує вислів попереднього й додає свій варіант. При цьому, викладач повинен слідкувати за часом і за тим, щоб сильніші студенти не монополізувати виступ. По завершенню студенти вибирають найбільш перспективні ідеї й формулюють остаточний варіант реклами нової продукції.

2. Вирішення проблеми (résoudre un problème), що передбачає роботу в парах й вимагає обміну думками. Пропонуємо використовувати цей різновид інтерактивної діяльності із студентами спеціальності «Готельно-ресторанна справа». Для цього необхідно розділити учасників на 2-3 групи, надати їм опис та схему готелю й замовлення 5-6 клієнтів. Протягом 5 хвилин студенти повинні вирішити наступну проблему: розмістити всіх потенційних клієнтів, враховуючи їх побажання. Після колективного обговорення ситуації один представник із кожної групи оголошує рішення, запропоноване його групою. Учасники інших груп, можуть не погоджуватися, ставити запитання й обмінюватися аргументами.

3. Одна група, одна думка (un coin, une opinion). Такий різновид інтерактивної діяльності можна застосовувати із студентами спеціальності «Економіка підприємництва». Викладач формулює наступне питання: як покращити конкурентоспроможність підприємства? На яких чинниках перш за все акцентувати увагу на зовнішніх, чи внутрішніх? Студенти розмірковують протягом однієї хвилини щодо продуктивності тих чи інших чинників підвищення конкурентоспроможності підприємства й розміщуються у віртуальних офісах (Зовнішні / Внутрішні чинники покращення конкурентоспроможності підприємства) для більш детального обговорення. Після роботи у групах всі учасники навчального процесу проводять нараду й озвучують свої пропозиції щодо покращення конкурентоспроможності підприємства.

4. Інтерв'ю (sondage) є різновидом роботи в парах. Викладач розподіляє ролі між студентами – журналіст / працівник підприємства. Студент, який грає роль журналіста цікавиться організацією робочого процесу на підприємстві, умовами праці, перспективами кар'єрного росту працівників, атмосферою в колективі, тощо. Інший студент, тобто працівник підприємства відповідає на запитання журналіста.

5. Дебати (débats). Студенти спеціальності «Туризм» аналізують дві пропозиції туристичного агентства. Після цього вони вибирають одну пропозицію, яка їх зацікавила найбільше й наводять аргументи.

Проаналізовані вище форми інтерактивної діяльності на заняттях іноземної мови за професійним спрямуванням дозволяють зробити попередній висновок про те, що використання зазначених методів не тільки покращує запам'ятовування матеріалу, його ідентифікацію, використання у повсякденному житті, а й розвиває комунікабельність та контактність. Крім того, інтерактивна діяльність сприяє відпрацюванню моделі поведінки, необхідної для успішної професійної чи підприємницької діяльності.

ВИКОРИСТАННЯ РІДНОЇ МОВИ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ

Строкань Н. О., старший викладач кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ

Починаючи з кінця 19 століття роль рідної мови при викладанні іноземної є однією із спірних методичних тем. У багатьох країнах рекомендується планувати заняття по можливості лише іноземною і користуватися рідною лише в особливо складних випадках. Для такого одномовного заняття підготовлено безліч аудіовізуальних засобів та підручників, відповідним чином здійснюється підготовка викладачів. Здається, що прямий метод викладання іноземної мови під прапором комунікативного принципу отримав перемогу.

Німецький дослідник Вольфганг Бутцкамм, спираючись на досвід вчителів-практиків та власні дослідження, закликає не відмовлятися від застосування рідної мови на заняттях з іноземної, оскільки це є неприродно. Людина вчить мову один раз в житті – рідну після народження. На рідній мові і завдяки їй ми вчимося мислити, спілкуватися і інтуїтивно осягаємо основи граматики. А кожна нова мова зіштовхується з уже опанованою рідною. Тому, на думку Бутцкамма, при вивченні іноземної мови рідна є великим активом, інструментом для відкриття чужих мов, їх значень, граматичних форм і функцій, «дешифрувальним ключем, який створює найшвидший, найнадійніший, найточніший і найповніший доступ до іноземної мови». Свою теорію він виклав у 12 тезах:

1. Одномовне викладання без допомоги рідної мови можливе лише формально, тому що є внутрішньо неможливим. Адже людина не може «відключити» свій попередній досвід.
2. Допоміжні засоби (малюнки, схеми, парафразування) можуть збагатити заняття, але є лише «допоміжними практиками». На

- відміну від еквівалентів рідною мовою, такі компенсаторні засоби можуть привести до непорозумінь.
3. Лексико-граматичне «спрощення» текстів, цим самим їх змістова невибагливість і бідність є безпосереднім наслідком принципу одномовності, тобто воно потрібне лише для слідування цьому принципу. Дослідник звертається до досвіду давніх педагогів, які в якості ілюстративних прикладів використовували крилаті вирази, прислів'я, які легко запам'ятовуються.
  4. Пояснення рідною мовою, які можуть часто подаватися мимохідь і непомітно, дозволять раннє використання змістовних автентичних текстів, які відсутні в сучасних підручниках.
  5. Правильно подані пояснення рідною мовою полегшують функціональну іншомовність заняття.
  6. Правильно подані пояснення рідною мовою уможливають процес комунікації, максимально наближений до реального, ніж заняття, що відмовляється від таких пояснень. Хто з викладачів не помічав, що учні чи студенти називають одні і ті самі хобі, а саме ті, які запропоновані викладачем вокабуляром посібника? Це і є небажані наслідки одномовності заняття, що збіднюють комунікацію.
  7. Правильно подані пояснення рідною мовою дозволяють значною мірою відмовитися від граматичної прогресії навчальних текстів, що полегшує вибір автентичних текстів.
  8. Цілеспрямоване використання лексичної і синтаксичної спорідненості між рідною мовою й іноземною мовою сприяє запам'ятовуванню і поглибленню розуміння історичності мови і культури.
  9. Інтерференцій не уникнути, але, як би це не було парадоксально, якраз завдяки білінгвальним технікам вони зменшуються.
  10. Викладачі майже не володіють відшліфованими двомовними техніками викладання.
  11. Менш гнучким викладачам із невисоким рівнем володіння мовою, а також слабшим учням важко дотримуватися офіційно культивованого принципу одномовності, що ускладнює процес навчання як для вчителів, так і для учнів. Як результат: контр-продуктивне використання рідної мови як небажаний побічний ефект. Вчений закликає до радикально нової оцінки і використання відшліфованих білінгвальних технік на занятті з іноземної мови.
  12. Чим краще ми оволодіваємо іноземною мовою, тим менша опора на рідну. Підсвідомий пошук опори в рідній мові поступово

зменшується. Бутцкамм опирається на доведене психологами положення, що у початківця задіяні інші ділянки мозку, ніж у просунутого користувача.

Список використаних джерел

1. Butzkamm, W.: Psycholinguistik des Fremdsprachenunterrichts. Von der Muttersprache zur Fremdsprache. 3. neubearbeitete Aufl.: Tübingen: Francke, 2002.

ПІДГОТОВКА ДО СКЛАДАННЯ ФСЕ ШЛЯХОМ МЕТОДИКИ РОБІНА КАЛЛАНА

Фінік Є. О., викладач кафедри сучасних європейських мов, КНТЕУ

Метод Каллана був розроблений вченими при Кембриджському університеті під керівництвом професора Робіна Каллана. Методика використовує натуральний процес засвоєння мови. Це означає, що слухачі навчаються англійської мови так, як у дитинстві вчилися розмовляти рідною мовою. Спочатку вони засвоюють слова на слух, вчать їх розпізнавати і розуміти в пропозиціях. Потім, повторюючи, засвоюють вимову. Метод Каллана передбачає максимальне занурення студента в мовний процес, що досягається за допомогою зведення до мінімуму апеляції учня до рідної мови. Основна мета цієї методики – навчити студента спочатку вільно говорити мовою, а потім думати на ній.

Одним із секретів успіху методики є те, що вона розвиває рефлексивну реакцію. Студент не переводить мислення зі своєї рідної мови на англійську чи навпаки, – він відразу думає, говорить і миттєво відповідає англійською. Метод складається з 12 рівнів, де 1-й – рівень для початківців A1 (Beginner), а 12-й – рівень для просунутих C1 (Advanced). Граматика ретельно розподілена по всіх рівнях Методу. Спрощені граматичні пояснення складаються тільки з тих слів, які зустрічалися в підручнику раніше. Це зроблено для того, щоб студенти максимально швидко їх зрозуміли. У кожному питанні і відповіді вони практикують нове слово або пункт граматики. Будь-яка помилка, будь то в граматиці або у вимові, повинна тут же виправлятися викладачем. Спочатку слід показати помилку за допомогою імітації, а потім дати правильну версію, наприклад: not

thees, this. Завдяки корекції, студент отримує «плюси» зі своїх помилок і вчиться на них, а його прогрес прискорюється.

Цей метод дає можливість користуватися унікальною навчальною інтерактивною платформою. Вона дозволить закріплювати пройдений матеріал в захоплюючій формі, практикуючи всі 4 аспекти мови: Speaking-Listening-Reading-Writing. Займатися можна будь-якому місці, де є доступ до мережі, використовуючи свій комп'ютер, планшет або смартфоном. Метод Callan являє собою так званий «прямий метод» (Direct method) вивчення англійської мови, тобто навчання проходить повністю англійською мовою. Метод припускає, що протягом всього заняття студенти розмовляють, відповідаючи на питання викладача. Вони вчаться сприймати мову на швидкості, з якою говорять носії мови, на слух і швидко реагувати, не замислюючись про те, як правильно сформулювати відповідь. Швидкість може досягати 240 слів / за хвилину. Спочатку заданий високий темп виключає переклад студентами питань і відповідей і сприяє розвитку мислення англійською мовою.

Ключовим фактором методики є стресовий фактор впливу на пам'ять. Стресовий характер тотожний вивченню мови за кордоном, але поза навчальних закладів та будь-якої допомоги рідною мовою. Висока результативність виникає з повної мобілізації пам'яті та блокування її самоочищення (яке відбувається в процесі сну) за допомогою прив'язки надходження нової інформації до штучно викликаного стресу – емоційне потрясіння від неймовірного зусилля при спробі зрозуміти про що йде мова (що запитують і що потрібно відповісти) так як все відбувається ТІЛЬКИ на «чужій мові». Метод «Каллен» – всесвітньо відомий. Транснаціональні корпорації, наприклад IBM, FIAT і OLIVETTI, користувалися цим методом, щоб навчати своїх службовців англійської мови. Винахідник методу «Каллен» хотів захопити студентів процесом навчання англійської мови, і забезпечити, щоб студенти максимально добре використовували свій час. Метод є ретельно організованою програмою навчання, розділеної на дванадцять етапів. Викладач запитує, і студенти повинні відповідати. Метод змушує студента говорити, і тому уроки привертають увагу студентів і спонукають їх запам'ятати слова.

Структура методу полягає в поступовому зміцненні граматики і поповненні словникового запасу. Тому незвичайні і складні слова не можуть відвернути увагу студента. Студенти англійської мови прагнуть до придбання практичного вміння, і рідко – до чисто

інтелектуальному задоволенню. Мета їх навчання - практична або професійна. Їм потрібно якомога швидше загальне знайомство з англійською мовою. Студенти визнають ефективність методу. Багато дослідів довели, що у вузах, які вживають метод «Каллен», студенти вивчають англійську мову в чотири рази швидше. Можна порівняти метод з точним приладом: його конструкція – складна, але вживання - просте. Головні моменти успіху методу – систематичний підхід до навчання, і вищий ступінь причетності студентів до свого заняття. Найкращий засіб навчання – говорити і слухати. Швидкий темп уроків постійно занурює студентів в англійську мову. Студенти, повторюючи, запам'ятовують швидше слова, і більш успішні в граматиці. Принципи методу – питати, відповідати, повторювати. За методом «Каллен» кожен урок має бути підготовленим заздалегідь. Тому метод забезпечує заняття студентів за певною структурою, дуже корисною на перших етапах вивчення.

Метод «Каллен» сфокусований на викладанні основний граматики і ключових слів англійської мови. До того часу, коли студент закінчить всі дванадцять етапів методу, він вже володіє 5621 ключовими словами англійської мови і є готовим здати кембріджський іспит «First Certificate» (FCE).

ТЕХНОЛОГИИ ВЕБ 2.0 В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Харюк И. Р. старший преподаватель, Черновицкий торгово-экономический институт

Развитие технологий сделало возможным новый, более прогрессивный и эффективный подход к образованию, но благодаря этому перед преподавателями и методистами встают новые задачи и новая ответственность за качественное умение использовать достижения новых технологий в образовательном пространстве.

Информатизация образования и связанные с ней возможности использования информационных технологий, ведут не только к изменениям организационных форм и методов образования, но и к возникновению инновационных методов.

Современное развитие сети Интернет характеризуется появлением и широким распространением социальных серверов и служб (Веб2.0), нацеленных на общение между людьми (блог, вики, подкаст, Твиттер, закладки, и т.д.). Веб2.0 – это платформа

социальных серверов и служб, что дает возможность широкому колу пользователей сети Интернет быть не только получателями информации, но, главное, ее создателями и соавторами .

Результат анализа научных и методических работ показывает усиление внимания исследователей к вопросу использования дидактических возможностей Интернет ресурсов в преподавании и изучении иностранных языков (Е.С. Полат, И.В. Самойлюкевич, О.Б. Яровая и т.д.). В работах этих исследователей упоминается, что внедрение Интернет технологий дает возможность аффективно решать такие проблемы как усиление роли самостоятельной работы студентов, изменение педагогических методик, внедрение активных методов и современных информационных технологий. Отсюда, изучение дидактического потенциала и разработка методики использования различных Интернет ресурсов. В зависимости от контента (текстового и графического наполнения) и направленности социальные сервисы сети Интернет делятся на большое количество групп, таких как блог, вики, подкаст, вебквест, чат и электронная почта в преподавании иностранного языка [5].

Современное состояние развития Интернет технологий дает широкие возможности для использования на аудиторных занятиях и в самостоятельной работе студентов по иностранному языку такого инструмента как подкастинг. Подкастинг – это публикация аудио-файлов в Интернете предназначенных для скачивания и прослушивания на портативных МРЗ или компьютерах. Подкастинг хорош тем, что может прослушиваться в разных условиях и тогда, когда удобно слушателю. Технологии подкастинга дают возможность пользователям загружать подкасты с помощью специальных программ (iTunes, iPodder) автоматически, когда новые подкасты публикуются на сайтах.

Особенности типического учебного подкаста: носитель языка рассказывает об определенных событиях, грамматическое или лексическое явление, рассматривая его в разных контекстах; средняя продолжительность подкаста 5–10 мин.; тематика подкастов современная и актуальная; на сайте доступен текст и аудио файл подкаста. Самый эффективный способ найти необходимый подкаст – обратиться к директории подкастов, выбрать категорию и просмотреть список подкастов, доступных к загрузки. Для студентов, которые изучают иностранный язык, директория подкастов находится по адресу www.podomatic.com/.

Еще одной из технических и дидактических возможностей использования Интернета есть блоги. Это персональная, постоянно

обновляемая веб-страница, напоминающая он-лайн журнал что включает текстовую информацию, фотографии, и даже небольшие аудио- видео-файлы. Именно простота создание делает этот инструмент эффективным и популярным в образовательной среде. Блоги могут представлять форумы для студентов и преподавателей для обмена информацией, мнениями, результатами своей работы. В практике преподавания иностранных языков различают следующие типы блогов: блоги преподавателей, блоги групп, блоги студентов. Блоги использоваться для формирования грамматических и лексических навыков.

Роль Интернет публикаций в организации индивидуальной и самостоятельной работы студентов, которая является весомой проблемой современной теории и практики высшей школы, сложно переоценить, ведь они представляют собой достаточно надежные каналы обмена необходимой информацией за направлениями преподаватель – студент, студент – преподаватель, студент – студент.

Фликер – это социальный сервер для хранения и последовательного использования видеороликов (www.flickr.com). Зарегистрированные пользователи могут размещать свои материалы, давать названия, описания, выделять ключевые слова, и т.д. Система фликер поддерживает возможность пользователей переписываться. Каждый участник может оставлять свои комментарии и все пользователи системы могут создавать группы по интересам. Это эффективный метод развития письменных навыков студентов, а также, улучшение их коммуникативной компетентности.

П. В. Сисоев и М. Н. Евстигнеев выделяют пять основных преимуществ технологий Веб 2.0 в методике изучения и преподавания иностранных языков: 1) эффективность серверов; 2) возможность создания личной зоны; 3) простота в использовании серверов (преподаватели и студенты могут создавать тематические форумы, блоги, аудио и видео материал); 4) возможность принять участие в создании и дополнении веб ресурсов; 5) возможность пользоваться разными формами информационных уведомлений [5].

Список использованных источников

1. Бебих В. В. Організація навчального процесу при вивченні курсу «Ділова англійська мова» з використанням інформаційних технологій // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: зб. наук. праць. – Київ: Видавничий центр КНЛУ, НМАУ, 2002. – Вип. 21. – С. 32 – 37.

2. Белая А. Л., Шульга О. Н. О роли средств интерактивной коммуникации в обучении иностранному языку // Женщина. Общество. Образование: Материалы 13-ой междунар. науч.-практ. конф., 17 декабря 2010 / Минск. Женский институт Энвила. – Минск, 2011. – С.284 – 286.
3. Зайцева Е. Н. Информационно-обучающая среда как средство развития самостоятельной работы студентов при обучении иностранному языку: автореф. дис. / Е. Н. Зайцева. – Ярославль: Изд-во Ярославского ГПУ, 2003. – 23с.
4. Мадзігон В. М. Інформатизація в контексті демократизації освіти // Розвиток педагогічної і психологічної науки в Україні 1992 – 2002: зб. наук. праць до 10-річчя АПН України. – Харків: «ОВС», 2002. – Ч.1. – 640с.
5. Сысоев П. В., Евстигнеев М.Н. Методика обучения иностранному языку с использованием новых информационно-коммуникативных технологий / П. В. Сысоев, М.Н. Евстигнеев. – Ростов на Д: Феникс; М; Глосса-Пресс, 2010. – 182с.

ПРОФЕСІЙНА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА КОМПЕТЕНЦІЯ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

*Шкорубська Ю. Є., викладач кафедри сучасних європейських мов,
КНТЕУ*

У професійній діяльності сучасного вчителя особливу роль відіграють інформаційна компетенція і готовність до освіти та саморозвитку протягом усього життя. Сучасні дослідники визначають інформаційно-комунікаційну компетенцію, як здатність вирішувати професійні завдання і проблеми в реальних ситуаціях педагогічної діяльності з використанням інформаційних і комунікаційних технологій. Нові умови вимагають перегляду методів навчання та організації навчального процесу. Сучасному суспільству необхідний вчитель з високим рівнем професійної компетентності, зокрема інформаційно-комунікаційної компетенції.

Особливої уваги заслуговує досвід впровадження ІКТ в освіту таких зарубіжних країн, як Великобританія, Західна Європа, США. Освітня політика цих країн спрямована не тільки на забезпечення освітніх установ комп'ютерною технікою, але, насамперед, на підготовку та перепідготовку педагогічних кадрів до використання ІКТ в навчальному процесі. Тут можна виділити наступні

організаційні підходи до формування готовності викладачів іноземної мови в галузі використання засобів ІКТ у професійній діяльності:

1. Підвищення кваліфікації, підготовка та перепідготовка викладачів іноземної мови в області інформатизації освіти, регульована державними органами міністерства освіти. Поширена курсова підготовка очно, заочно і змішано в центрах підвищення кваліфікації провідних науково-освітніх колективів. Використовуються курси, що відображають гуманітарну спрямованість дисципліни «іноземна мова», а також курси, де прикладна інформаційно-технологічна спрямованість навчання іноземної мови вивчається в контексті розвитку лінгводидактики.
2. Внутрішня університетська інформаційна підготовка викладачів іноземної мови. Інформаційна підготовка всередині ВНЗ ініціюється керівництвом університету і організовується зацікавленими структурними підрозділами. Такими підрозділами можуть бути інститути, факультети і центри додаткової професійної освіти, структури, що працюють в галузі інформатизації освіти, та кафедри, для співробітників яких організована інформаційна підготовка.
3. Підготовка викладачів іноземної мови використанню засобів ІКТ в освітніх цілях на курсах, організованих недержавними структурами. Недержавні структури в даному випадку представляють автономні некомерційні освітні партнерства та інші організації, що діють при фінансовій підтримці великих фірм.
4. Вивчення методики використання засобів ІКТ у навчанні іноземних мов у міжнародних центрах мовної підготовки. Право викладача іноземної мови викладати певний курс для конкретної аудиторії підтверджується міжнародним сертифікатом при складанні міжнародних іспитів. Професійна діяльність викладачів іноземної мови підтримується розробленими висококваліфікованими фахівцями центрів платними і безкоштовними лінгвістичними інформаційними освітніми ресурсами. Висока вартість подібного навчання обумовлює необхідність фінансового забезпечення викладачів іноземної мови у вигляді освітніх грантів. Перевагою такого підвищення кваліфікації для викладачів іноземної мови є паралельна з вивченням методики використання засобів ІКТ мовна практика.
5. Самоосвіта викладачів іноземної мови в галузі використання засобів ІКТ у професійній діяльності. Даний підхід об'єднує вивчення педагогічної літератури, відвідування міжнародних і національних виставок передових розробок навчального

програмного забезпечення, участь в освітніх конкурсах і т.д. Обмін передовим педагогічним досвідом в галузі використання засобів ІКТ у професійній діяльності. Такий обмін можливий на навчально-методичних зборах, науково-методичних конференціях, науково-практичних семінарах, спеціально організованих дискусіях і форумах.

Важливо відзначити, що професійна підготовка педагогічних кадрів не повинна зводитися тільки до навчання інформаційних та комунікаційних технологій. Найважливіше місце в такій підготовці повинні займати питання оволодіння сучасними методами навчання, насамперед, тими, які відображають принципи особистісно-орієнтованого підходу (метод проектів, дискусія, навчання в малих групах співробітництва, рольові та ділові ігри і т.д.), принципи поєднання традиційних та комп'ютерно-орієнтованих методичних підходів до вивчення навчального предмета. Дані технології доповнюють одна одну: через сучасні педагогічні технології до сучасних засобів навчання — ІКТ, і навпаки.

Отже, володіння комп'ютерними технологіями, методикою використання ІКТ в навчанні свого предмету з урахуванням його специфіки, володіння сучасними педагогічними технологіями є найважливішими показниками методичної та інформаційно-комунікаційної компетенції сучасного викладача.